

REBELL

NR 1-2002

30 KR

Kampen mot bokstavane

Det skjer tre store ting på norsk venstreside i år

I juni demonstrerte 10.000 folk mot Verdsbanken. Ingenting vart øydelagt, ingen vart skadde. Ingen gatekampar, berre kreativ motstand.

Det er mange som ser dumme ut etter Oslo 2002. Verdsbanken har fått nok ei sprekk i "vi-driv-eigentleg-veldedigheit-for-landa-i-sør"-fasaden. Politiet krisemaksimerte i forkant, og må pent leggje langkøllene på lager. Også media bidro til hysteriet, og journalistar med skotsikre vestar som før demoane hadde skrive om brusteinsdepoar og ruteknusing vart nøydd til å skildre den storslagne folkefesten som det han var – ein stor siger for antiglobaliseringsrørsla, og nok ein trøkk i trynet til WB, IMF og WTO.

Tidleg i oktober skjer det neste store – Manifest 02, eit samarbeidsprosjekt mellom

Raud Ungdom, Raud Front og Sosialistisk Ungdom. For ei helg legg RU, RF og SU bokstavkombinasjonane i kottet og skipar til ein stor felles sosialismekonferanse i Oslo. Manifest 02 er ei erkjenning av at vi har eit felles mål, og at det vert for dumt viss organisasjonsskiljer og usemjer i einskildsakar skal kome i vegen for å konkretisere det vi kjempar for: Eit sosialistisk folkestyre.

Men allereie no kjem første nummer av det nye Rebell. Dette er vårt bidrag i kampen mot den globale marknadsmakta. Eit blad som ikkje er skrive for å fordumme, men for å forandre. Eit blad som meiner at livet er meir enn moter, dop og Hollywood. Dette er òg eit bidrag i kampen mot bokstavtyraniet: Eit blad redaksjonelt uavhengig av politiske parti, som jamvel tør meine noko.

Antiglobaliseringsrørsla, Manifest 02 og eit frittstående Rebell er alle uttrykk for forandringar på venstresida. Vi er i ferd med å samle oss for å stå sterkare i kampen mot kapitalismen. Men forandringar er aldri smertefrie, og dei skjer ikkje av seg sjølve. Det må vere nokon som ønskjer forandring. Ein må vere villig til å inngå kompromissar, fire på gamle parolar og til å tenke dristige tankar. Alle ønskjer ikkje forandring. Nokon av di dei ser seg blinde på sitt eige parti-prosjekt, andre av di dei er blotta for visjonar om eit anna samfunn.

Eg liker forandringane ganske godt, men eg tvilar på at hersarklassen liker dei noko særleg. Eg er dritstolt av å kunne presentere dette første nummeret. Kos deg.

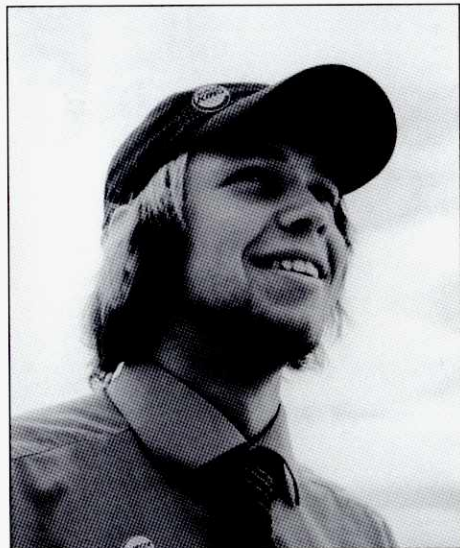
Per Waage

perwaage@online.no

FRAMSIDA

Den unge arbeidarklassen, her representert ved Dag Olav Engdal (23), ser drøymande inn i framtida.

FOTO: JOAKIM FAXVAAG

REBELL

ISSN 0802-3786

Ansvarleg redaktør

Per Waage

Redaksjon

Camilla Valle Bakke, Hege Bae Nyholt, Tor-André Bergli, Jørgen Strickert.

Grafisk formgjevar

Joakim Faxvaag

Bidragstytarar

Brage Aronsen, Ingrid Baltzersen, Tomas Bertelsen, Mona Christine Bjørn, Hanne Brevik, Anna Wisborg Blix, Ellinor Dalbye, Sunniva Schultze Florey, Kenneth Fuglemsmo, Adrian Førde, Åse Garten Galtrud, Caroline Hellemvik, Pål Hellesnes, Mari Høvik, Martin O. Johnsen, Astrid Kjelsnes, Lisa Charlotte Baudouin Lie, Bjørnar Eide Moxnes, Ragnhild

Sandvik, Yohan Shanmugaratnam, Trine Selnes, Eivind Volder Rutle, Jacob Skjelberg, Johannes Foss Sigurdson, Sigrud Staurset, Ida Thorkildsen Valvik, Eivind Winsvold, Marius Øfsti.

Innhaldet i signerte artiklar representerer ikkje nødvendigvis redaksjonen eller Raud Ungdom sitt syn, men det hender.

Vi du bli med?

Ta kontakt med redaksjonen viss du vil bidra med tekst, illustrasjonar eller småkaker til neste Rebell. Du er hjerteleg velkomen!

Takk til

Kristin Engh-Førde, Kim Hiorthøy, Dag Olav Engdal, Kjersti Engen Marsdal, Raud Ungdom.

Besøk Prinsensgata 14, 7012 Trondheim

Post Boks 4319 Hospitalsløkkan, 7417 Trondheim

Fon 73 51 70 35 / 934 13 627

Nett www.rebell.no

Kontonummer 0530 03 33062

Opplag 1500

Trykk Øyvind Glomvik AS

Laussal 30 kroner

Abbonnér!

Eit årsabonnement kostar usle 150 kroner (seks nummer). Kva nøler du etter?

Rebell er heileigd av Raud Ungdom, men redigerast sjølvstendig etter redaktørplakaten. Viss du meiner deg utsett for sjikanøs eller på andre måtar ussel omtale, gjer vel og ta kontakt med redaksjonen. Viss du berre er generelt provosert eller mannevond, vil vi også gjere høyre frå deg.

ARBEID

- JOBBE JOBBE JOBBE JOBBE...** 6
Rebell møtte tre heilt vanlege ungdommar for å snakke om det vanlegaste i verda: Jobben.
- TIL Å BLI PSYK AV** 12
Ungdoms hverdag har ikke blitt enklere med åra. Mange bukker under for presset.
- HVA UNGDOM I NORGE BØR VITE** 14
Knut Nærum taler til ungdommen i spalten "Vi over seksti"
- DRITTARBEID** 17
Kven gjer alle dei usynlegge jobbane?

NORD-AFRIKA

- KONTRASTFYLT OG FARGERIKT** 18
Vår reporter har tilbragt et år i Kairo.
- ALLAH OG DAMENE** 21
Hvordan er kvinnesynet i islam?
- ARABISK POP** 22
Kven faen er Britney Spears?

KULTUR

- NAIV SUPPE** 28
Hva skal vi med all den barnslige litteraturen?
- REBELLEN** 34
Vi portretterer OD-leder Idunn Myklebust (20).
- ARBEIDERKLASSEFEST** 44
Rebell møtte Gatas Parlament på proletarparty.

OFFSHORE

Burettslaget

Kakseskipet "The World" har vore på Noregsturné. Skipet, som er eit flytande burettslag for dei aller rikaste, har gjesta både Trondheim, Bergen og Oslo. Overalt har bebuarane vorte bedne på Champagne av konversasjonskåte politikarar, på kommunane si rekning. Dette har vakt harme, og i alle hamnene skipet har gjesta, har det vorte møtt med demonstrasjonar.

- The World er eit symbol på den skeive fordelinga i verda, seier Arnulf Kolstad, leiår for Trondheim ATTAC og ein av arrangørane bak demonstrasjonen mot skipet. - Når kommunen inviterar desse folka til mottaking, vert dei ikkje tekne imot som menneske, men som menneske med pengar. Det er ein ekkel, falsk gjestfridom for å få dei til å legge at pengar i byen, og feil bruk av offentlege midlar.

Bygginga av skipet var meint å skulle sikre arbeidsplassar kring i Trøndelagsfylka. Slik gjekk det ikkje. The World vart eit tapsprosjekt for Fosen Mek. og underleverandørane deira. Elpro, hjørnesteinsverksemda i den vesle kommunen Selva med 270 tilsette, er slegen konkurs.

Per Waagø
perwaago@online.no

Kven som helst får ikkje gå ombord i "The World"
FOTO: PER WAAGØ

Aksjoner mot Snøhvit

I sommer har omkring 30 aksjonister fra Natur og Ungdom (NU) vært i Hammerfest for å aksjonere mot gassprosjektet Snøhvit. Aksjonistene klarte å stoppe anleggsarbeidet i nesten en og en halv uke, ved å lenke seg til anleggsmaskiner og en lekter.

- Jeg ser på aksjonene som vellykket, sier John Erik Prydz fra Hammerfest NU. - Vi stoppet ikke Snøhvit, men vi fikk satt veldig fokus på saken og miljøaspektene ved en slik utbygging.

Aksjonene i Hammerfest var sivilt ulydige, og gikk ut på å gå inn på anleggsområdet og lenke seg fast i maskinene for å hindre at de kunne brukes. Det ble også aksjonert mot en lekter, som brukes til å frakte maskiner ut til Melkøya på, da øya ennå ikke er landfast. Aksjonistene fra Natur og Ungdom fikk omkring 270.000 kr. i bøter sammenlagt, etter å ha blitt pågrepet av politiet til sammen 72 ganger.

Forurensende gasskraftverk

Snøhvit er per i dag et gassprosjekt. Snøhvit skal ta opp gass fra tre felt i Barentshavet,

feltene Snøhvit, Albatross og Askeladden. Feltene ligger ca. 140 km nordvest for Hammerfest i Finnmark, midt i Barentshavet.

- Barentshavet er et av de mest verdifulle havområdene i verden, kommenterer John Erik Prydz.

Svært ustatt natur

- Naturen her vil være svært utsatt for forurensning fra olje- og gassvirksomheten.

Snøhvitprosjektet skal ligge på Melkøya, rett ved siden av Hammerfest. Gassen kommer til anlegget i rør via flere installasjoner på havbunnen. På anlegget skal gassen gjøres om til LNG, gass i flytende form, og for å få energi nok til å omdanne gassen, skal det bygges et forurensende gasskraftverk ved anlegget på Melkøya.

- Snøhvit vil slippe ut 860 000 tonn CO₂, noe som tilsvarer utslippene fra 300 000 biler. Dette er med på å øke klimagassutslippene, som er den største trusselen mot menneskenes framtid på jorda, avslutter Prydz.

Anna Wisborg Blix
gorrhysa@hotmail.com

Bevæpna med kasseroller

Nigeria er verdens sjette største eksportør av olje, men det kommer sjelden befolkninga til gode. En gruppe kvinner ved en av landets største oljeterminaler hadde sett seg lei på dette og gikk til aksjon. De 150 damene kuppet en båt og tok seg ut til oljeterminalen. Bevæpnet med kjeler blokkerte de landingsplassen for fly og helikopter. Kravet til kvinnene var at oljeselskapet skulle sørge for vann og strømforsyninger, ansette flere av lokalbefolkningen og la oljeinntektene

komme lokalbefolkningen til gode. For å legge makt bak kravet truet kvinnene med å kle seg nakne, et tradisjonelt våpen brukt i Nigeria for å gjøre menn skamfulle. Etter ni dagers okkupasjon gikk oljeselskapet, Chevron Texaco, med på aksjonistenes krav. I kampen mot de multinasjonale selskapene vant de modige kvinnene med kasserollene 1-0. Overlegent.

Hege Bae Nyholt
hegebn@sosialisme.no

Sosialismen er død

- leve sosialismen

Helga fjerde til sjette oktober går Manifest 02 av stabelen i Oslo.

Bak står Sosialistisk Ungdom, Rød

Ungdom og Rød Front

som arrangører, i samarbeid med avisa Klassekampen og magasine- ne Demo, Kontur og Vardøger. I følge arrangørene kommer Manifest 02 til å bli den største sosialistiske samlingen for ungdom gjennom historien. Mellom 700 og 1000 deltagere er venta til Chateau Neuf denne høsthelga. Målsetninga for samlinga er å vise frem at det finnes unge, oppegående sosialister i Norge og å diskutere uenigheter; finne kompromisser og ting man kan enes om med hverandre. Felles for alle som står bakt Manifest '02 er troen på et sosialistisk folkestyre som grunnpilar i sosialismen.

- En slik samling ville tro- lig vært en utenkelig tanke for noen år tilba- ke, sier Anders Dalsaune Jansen i styrings- gruppa til Manifest '02.

- Det er endringer på venstresida som har gjort konferansen mulig.

Jansen nevner blant annet at SU har blitt revolusjonære og at RU har blitt mer selvstendig, noe som åpnet for nye samarbeidspartnere.

Og ikke minst at det har vokst frem en sosia- listisk studentorganisasjon. Manifest '02 har blitt hilst velkommen av store deler av vens- tresida, men fra noen hold møtes konferan- sen med skepsis.

- Jeg synes det er vanskelig å forstå skep- sisen manifest blir møtt med fra deler av venstresida, for alle burde være sjeleglad over at det blir tatt initiativ til at noe så stort skjer, avslutter Jansen.

av Hege Bae Nyholt
hege@socialisme.no

MANIFEST

02

- Jeg synes det er vanskelig å forstå skepsi- sen manifest blir møtt med fra deler av venstresida, sier Anders Dalsaune Jansen

Boikott Israel!

En av måtene du kan kjenne igjen varer fra Israel i butikkene, er ved å ta en titt på strekkodene. Hvis du finner tallet "729" først i strekkoden, er varen produsert i Israel. Men: Dette er ingen garanti! Det finnes flere eksempler på at varer produsert i Israel er merket med andre tall. Så glem ikke å se etter "Made in Israel" eller spør personalet - det er det sikreste.

Kilde: www.boikottisrael.no

Jenny har fått sparken

"Jenny" (20) hadde fått sommerjobb på et hotell i Sør-Sverige. Restaurantsjefen på hotellet krevde at hun skulle være med på gruppesex sammen med han og kammera- ten hans. Dagen etter hendelsen fikk hun sparken, beskyldt for å ha "danset erotisk" og sagt "konstiga saker".

Johan Ingelskog, ungdomsombudsmann i svensk LO sier til Aftonbladet at det er store mørketall når det gjelder seksuell trakasse- ring, og at ungdom er spesielt utsatt.

Kilde: Aftonbladet 07/09-02

FOTO: JACOB SKJELBERG

PLEIEASSISTENTEN

Namn: Hilde Holsten

Alder: 20

Arbeidsstad: Heimdalshaugen barnehage og Akerselva sykehjem

Stilling: Barnehageassistent og pleieassistent

Jobbstatus: Sluttar snart i barnehagen på grunn av studier

På Soria Morias kafé i Oslo møter eg Hilde. Ho er fødd og oppvaksen på Torshov, og har for tida to jobbar; i ein

barnehage og på ein sjuke-

Det er altfor få tilsette - på helgene er vi ofte berre 3 på 16 bebuarar. Du føler at du aldri strekk til, og får ikkje lyst til å gå på jobb.

HILDE HOLSTEN

berre 25 tilsette, så det er eit lite, intimt miljø. Du kan jobbe mykje med det du har lyst til, du kan vere med og styre arbeidet. Eg likar drama, så eg jobbar mykje med synging og eventyr med borna. Det er stort aldersspenn på dei som jobbar der, frå 20 til 61. Dei fleste er vel rundt 40. Nokre har jobba der svært lenge, andre er som meg.

- Fortel om barnehagejobben!

- Han er veldig ålreit. Det er

Arbeid er ein leik

Ungdommen av i dag organiserar seg ikkje. Dei jobbar deltid. Dei hoppar frå jobb til jobb, og er arbeidar sjeldan same stad så lenge at det er verdt å gjere noko for å betre forholda der. Kvifor? Rebell møtte tre heilt vanlege ungdommar for å snakke om ein heilt vanleg ting: jobben.

av Sigrid Staurset
sigrid@sosialisme.no

Det er både menn og damer, det tykkjer eg er veldig viktig. Kvinner og menn har ulike roller, og ungar treng menn å sjå opp til òg. Eg skjønner at folk vil jobbe der heile livet, men eg kjenner likevel at eg står litt fast. Eg meiner, det er ein utruleg viktig jobbe, men eg vil noko meir.

- Viss du kunne endra på ein ting?

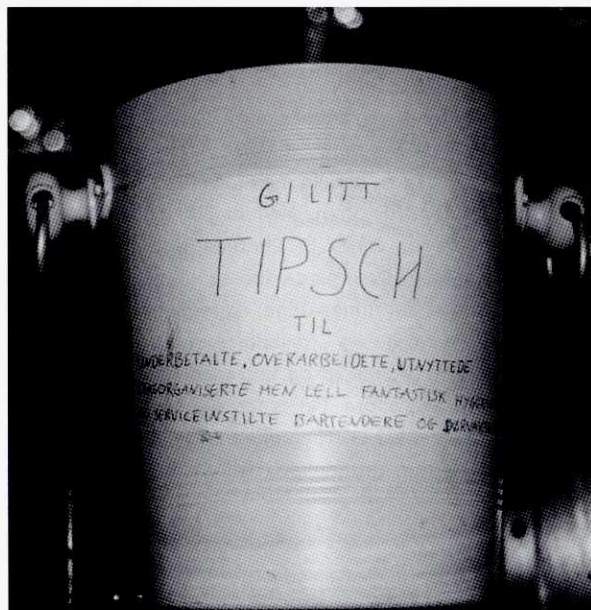
- Løna! Alle dei bra folka som jobbar der så lenge for den drittløna...

- Kva med gamleheimen?

- Det er både og. Nokre gonger er det bra, andre gonger veldig slitsamt. Dei gamle må ha faste rutiner å forhalde seg til, det er ikkje som barnehagen. Du blir ikkje naudsynlegvis snill av å vere gammal! Eg jobbar mest på ei avdeling med demente - det hender mykje meir der enn på dei vanlege avdelingane - fleire turar og sånt.

Frå helvete

Det er mange tragiske skjebner - ei av bebuarane vaknar kvar morgon og oppdagar at ho er blind! Ho har ikkje kunne sjå på mange år, men ho gløymer det kvar natt. Når demente ikkje har det bra, vert dei usikre og lurar på kva som hender med dei. Eg har vorte skulda for å stele, for å vere ute etter dei, for å kome frå Helvete... Det er

ILLUSTRASJONSFOTO: HEGE BAE NYHOLT

sjukdommen som snakkar, men ofte er det lite oppløftande å gå på jobb. Det er gøy når vi dreg på turar, og når vi ser at behandlinga verkar.

- Kva folk jobbar der?

- Det er mykje gjennomtrekk, dei fleste jobbar der i eit par månader. Det er nokre faste som alltid er blide og dyktige og ikkje vert stressa. Dei fleste er 20-30 år. Mange blir innafor yrket, som hjelpepleiarar og liknande, mange vil ha erfaringa for vidare arbeid. Eg har jobba der i halvanna månad, og jobba på eit anna senter før. Det er mykje klaging og dårleg stemning blant dei tilsette. Det er òg altfor få tilsette - i helgene er vi

ofte berre tre på 16 bebuarar. Du føler at du aldri strekk til, og får ikkje lyst til å gå på jobb.

– Er du fagorganisert?

– Nei. På gamleheimen trur eg ikkje nokon er det. I barnehagen er det ein klubb, der over halvparten er med. Eg hørde om den av di dei har ein veldig bra representant, elles merka vi jo at dei forsvann under ein sympatistreik med Sporveien... Viss eg skulle jobbe eit år på barnehagen, ville eg organisert meg. Då ville eg jobba for betre løn.

– Kva er planane dine

Arbeid er en lek. Jobbe gjør deg glad og sprek.

FRAGLENE

frametter? Skal du forsette i jobbane?

– Eg jobbar for å få råd til å reise, men eg vil likevel ha jobbar eg kan lære noko av. I vår var eg eit

halvt år i Sørøst-Asia og Australia, neste vår skal eg til Latin-Amerika. Til hausten skal eg ta førebuarande på Blindern, så då sluttar eg i barnehagejobben.

– Kva er den største forskjellen mellom barnehagen og eldreheimen?

– Barnehagen er veldig energisk, det hender alltid noko. På eldreheimen er alt faste rutiner. På barnehagen pratar du til folk, på eldreheimen lyttar du. På eldreheimen er alt større og meir hierarkisk. I barnehagen er miljøet lite, alle ser kvarandre og samarbeider, også går vi ut og tek lønningsspils saman.

FOTO: KLASSEKAMPEN

RESEPSJONISTEN

Namn: Line Volstad

Alder: 21

Arbeidsstad: Best Western West Hotel Frogner

Stilling: Resepsjonist

Jobbstatus: Har søkt på meir yrkesretta jobbar

Eg møter Line på Café Olé i Storgata i Molde. Det er jazzfestival og stappfullt overalt, men vi får lurt oss til to overprisa baguetter og kaffi. Line er resepsjonist.

– Fortel om jobben din!

– Den er eigentleg veldig grei. Eg jobbar mellom seks og åtte vakter i månaden, og har jobba der i tre og eit halvt år. Tek telefonen, tek imot bookingar, sjekkar folk inn og ut og smilar pent. Det er óg litt kontorarbeid - fakturering, arkivering og sånt. Alt er veldig serviceorientert. Det kan vere veldig gøy om sommaren, for då er det sesong, men tilsvarande kjedeleg om vinteren. Vaktene er vanskelege; 0700-1500, 1500-2300 og 2300-0700. Umogleg å kombinere med ungar, til dømes. Men alle i resepsjonen kjenner kvarandre, så det er oftast lett å bytte vakter med nokon.

– Kva folk jobbar der?

– Veldig mykje forskjellig, mest unge folk. Det er studentar, så er det dei som jobbar eit år før studia, og dei som

Vi har eit veldig bra miljø - du kjem ti minutt før vakta di startar og går ti minutt etter for å ta ein kaffi med den som hadde vakt før deg.

LINE VOLSTAD

jobbar etter studia. Det er ein del utskifting sidan det er mange unge. Vi er seks resepsjonistar, 12-13 i alt på hotellet og litt fleire på restauranten og baren. Der er forholda mykje verre enn i resepsjonen. Vi har eit veldig bra miljø - du kjem ti minutt før vakta di startar og går ti minutt etter for å ta ein kaffi med den som hadde vakt før deg.

– Er du fagorganisert?

– Nei, det er litt flaut. Eg kontakta Hotell og Restaurant, men fekk tilsendt heiltids-skjema, og så fekk eg aldri ordna det. Det er veldig få som er organiserte der, men vi har tariff og rette tillegg og skriftleg kontrakt, alt slikt er i orden. Vi har bra forhold til sjefen - vi fekk til dømes betre stolar i resepsjonen når vi snakka med han. Løna er ikkje særleg bra - det er ein grunn til at Hotell og Restaurant streikar heile tida...

– Skal du fortsette å jobbe der?

– Eigentleg draumar eg om å vere heiltidsstudent... Men det er jo ikkje mogleg i Oslo. Eg går på juss, og vil gjerne ha jobbar som er meir relevante for studiet mitt. Eg har søkt på nokre advokatsekretærstillingar og liknande, så viss eg får ein av dei, vil eg jobbe særst lite på hotellet. Viss ikkje fortset eg. Det er ein heilt grei deltidsjobb, men han hadde ikkje gått på heiltid.

ARBEID

FOTO: JACOB SKJELBERG

KASSADAMA

Namn: Marianne Nilsen

Alder: 19

Arbeidsstad: ICA Kalbakken

Stilling: Butikkmedarbeidar

Jobbstatus: Vil egentleg slutte, men er i tvil

Eg møter Marianne ein laurdagskveld på Birkelunden, ein park midt på Grünerløkka i Oslo. Ho er sliten, har akkurat kome frå jobb. Etter ein kort fotosession slår vi oss ned på eit av borda i parken.

– Du jobbar på ICA,

ikkje sant?

– Jo. ICA Kalbakken. Og

før det på Kiwi, frå mars

til august i fjor. Sist september byrja eg på ICA.

– Korleis er det å jobbe der?

– Slitsamt. Irriterande. Av og til er det artig på grunn av folka eg jobbar saman med, det er difor eg held ut. Du er på jobb heile tida, kan ikkje slappe av. Før kjende alle kvarandre og hjalp til, no har alle som kan noko slutta. No vil den nye sjefen at alle skal jobbe saman for butikken som ein familie. Det kan bli bra, men eg trur det blir vanskelegare å ta opp problem og sånt.

Marianne fortel at butikken har hatt tre ulike sjefar dei månadane ho har jobba der. Først var det ein som fekk sparken - han lagde berre kaos. Så fekk dei ein sjef som hadde jobba på butikken lenge. Då jobba alle saman og fiksa butikken skikkeleg. Sjefen kunne alle rutinene og visste kva som var lurt å gjere, ho hadde jo jobba der sjølv. - Vi jobba ræva av oss og sjaina alt, fortel Marianne. Då var det gøy å jobbe - alle jobba saman.

Kaos-sjef

For nokre veker sidan vart butikken gjort franchise - seld ut. Den nye eigaren vart den nye sjefen. Fleire av dei faste vart sagt opp, og fleire slutta.

– Den nye sjefen er ein kaos-sjef. Han gløymer tingingar og set feil varer på lager og ut i butikken - det lagar masse ekstraarbeid for oss som jobbar der. Eg måtte ta ansvar av di ingen andre gjorde det.

– No vil eg ikkje meir. Men då eg sa til han at eg ville slutte sa han at eg kunne få bestemme timeløna mi sjølv viss eg fortsette. Det er jo eit kompliment, han ser at eg er flink, men det viser og at han er ein dårleg sjef. Kven kan vurdere kva folk fortener i løn? Han? Skal alle få ulik løn? Bra løn ville motivert meg til å halde ut, men eg trur ikkje eg gidd. Det var meir liv og samarbeidsvilje før, eg veit ikkje korleis det blir med dei nye folka. Viss eg fortset blir det berre deltid. Den nye sjefen har jobba på masse butikkar og har masse erfaring, men han er litt for vimsete. Han styrar butikken etter eiga lommebok, og eg trur ikkje han kjem til å spare på folk.

– Kva folk jobbar der?

– Mest unge folk på veg til noko - folk som studerar eller vil studere. Det er stor gjenomtrekk, ikkje berre på grunn av arbeidsforholda, men av di det er ein lite utfordrande jobb. Den nye sjefen vil at alle fjesa skal synast heile dagen, slik at alle skal jobbe litt kveld og litt dag.

Det passar sjeldan for folk som skal gjere andre ting ved sida av. Arbeidstida endrar seg frå veke til veke.

– Er du fagorganisert? Er det ein klubb der?

– Nei. Eg hadde lyst til å bli det, men dropa det av di eg ikkje skulle jobbe her så lenge. Eg blir automatisk engasjert alle stader eg jobbar, men gidde ikkje her av di det var så kort tid. Vi var på personalmøte med distriktssjefen då ein eller annan nemnde fagorganisering. Han sa at det måtte vi aldri finne på, slikt vart det berre bråk av. Han hadde aldri vore fagorganisert. Fagrørsla burde bli flinkare til å kontakte folk - det er ingen organiserte korkje her eller på Kiwi. Det er masse å ta tak i - eg har til dømes aldri hatt kontrakt. Vi tok det opp på personalmøter, og dei fleste fekk kontrakt etterpå. No er eg meir usikker, eg ville ha moglegheita til å kunne slutte på dagen.

– Framtidsutsikter? Vil du fortsetje?

– Eg startar på Granum Kunstskeule til hausten, då må eg ha ein deltidjobb. Kanskje ein som liknar, men eg tviler på at eg fortset her. Slike jobbar tek du berre for pengane.

Vi var på personalmøte med distriktssjefen då ein eller annan nemnde fagorganisering. Han sa at det måtte vi aldri finne på, slikt vart det berre bråk av.

MARIANNE NILSEN

ILLUSTRERT LIDENSKÅP

tekst og foto Eivin Winsvold
elvin@klassekampen.no

"Det gjelder ikke meg"

De fleste ungdommer tenker ikke så mye på hvordan de har det på jobben. Enten de har sommerjobb, jobber i læra, eller ved siden av skole og studier, tenker ofte unge mennesker at dette bare er midlertidig. "Jeg skal jo ikke være her så lenge. Det er ikke så farlig om jeg ikke får overtidbetaling, eller ufaglært lønn når jeg er aleine. Det bare for en liten stund".

Ta tilbake makta

Når fagforbundet Handel og Kontor er ute på bedriftsbesøk hører de ofte: "Det er bare for en stund jeg skal snart få meg en bedre jobb." Og hvis de spør hvor lenge folk har vært i bedriften kan svaret ofte være fire, fem år. Tenk på alt det en kan gjøre på sin egen arbeidsplass på den tida!

Det handler om å forbedre hverdagen her og nå: Å gi folk en lønn å leve av og en hverdag å leve med. Sosialisme handler også om demokrati. I dag har arbeiderbevegelsen gitt fra seg makt til borgerskapet. Hvis vi ønsker å oppnå samfunnsomveltinger må vi gå til kjernen av hvor makta finnes. Kampen om ideene og demokratiet er viktig. Men hvis vi skal snu maktforholda i samfunnet, må vi først og fremst ha økonomisk makt.

I dag har høyresida og borgerskapet stor økonomisk og ideologisk makt. Den ideologiske makta forsøker den folkelige globaliseringsbevegelsen (for eksempel Attac) å ta tilbake. Men det er ikke nok. For å ta tilbake makta må vi også fokusere på den økonomiske kampen. Vi må ta overskuddet tilbake fra eierklassen. Det er tross alt vi som skaper verdiene, og de som stikker av med dem.

Maktforholda mellom klassene har alltid - og vil alltid - komme an på den motstanden arbeiderklassen viser borgerskapet. Når Hotell- og Resturantarbeiderforbundet (HRAF) var ute i streik i vår så vi at NHO ga streikestøtte til hotellene. Alt HRAF krevde

- Hvem skal stille spørsmål ved om sjefen har rett eller om dere skal ha overtidbetaling hvis ikke du gjør det? spør Astrid Kjelsnes i denne kronikken.

var skikkelig betalt for den jobben de gjør. Som sosialister må vi støtte opp om og være en del av denne klassekampen. For når arbeiderbevegelsen og arbeiderklassen står sterkt vil vi se muligheter til forandringer på våre premisser. Når arbeiderklassen tar større del av overskuddet, blir det mindre igjen på borgerskapet.

Det koster ikke de store multinasjonale selskapene noe å reparere bankene og restaurantene sine etter at de har blitt ødelagte av steinkasting. Men det hadde kosta dem stort om vi hadde klart å organisere alle arbeiderne deres. Sørga for at de hadde skikkelige arbeidsforhold, og skikkelig betaling. Derfor skal vi organisere folk til kamp, for et bedre samfunn og en bedre hverdag.

Fagbevegelsen - et kamporgan

Fagbevegelsen er først og fremst en økonomisk maktfaktor, men den kan også ha politisk makt. LO kan være en motvekt til kapitalen. Å knytte fagbevegelsen opp mot globaliseringsbevegelsen er et hardt slag mot kapitalen. Med stadig økende antall multinasjonale selskaper, blir det viktig å knytte streke bånd internasjonalt. Fagbevegelsen i Norge er med i internasjonale sammenslutninger, som for eksempel Norsk Transportarbeiderforbund, som er med i Internasjonal Transportarbeiderføderasjon (ITF). Når ITF får greie på at det er uordna forhold på et skip, kan de enkelt sette press

på rederiet ved å nekte å losse i en hvilken som helst havn hvor det finnes fagorganiserte.

Tenk deg at Norsk Olje- og Petrokjemisk Fagforbund satte i gang en stor streik mot Statoil og sa at de ikke ga seg før man ga arbeiderne i Nigeria skikkelig lønns- og arbeidsforhold. Eller at flere forbund i flere land sa at hvis dere ikke slutter å skyte på våre fagforeningskamerater i Colombia tar vi hele Shell ut i streik. Hva trur du amerikanske myndigheter hadde sagt da?

De norske fagforbunda er organisert etter bransje. Hvis man jobber i butikk er man med i Handel og Kontor. Om man jobber som sykepleier er man organisert i Norsk sykepleierforbund. Med den stadig økende brutaliseringa og fleksibliseringa av arbeidslivet kan vi spørre oss om dette er hensiktsmessig. Mange skifter ofte jobb, særlig ungdom. Kanskje hadde fagbevegelsen stått strekere hvis man organiserte seg etter hvilken bedrift man jobba i?

Lik lønn for likt arbeid

Gubbeveldet i fagbevegelsen er en av grunnene til at vi i

Hadde kvinnene virkelig fått lik lønn for likt arbeid ville det nok gitt kapitalismen en av dens største kriser til nå.

dag har en situasjon hvor kvinner tjener bare 63 prosent av hva mannen tjener. På alle samfunnsområder har feminister mye igjen å slåss for. Hadde kvinnene virkelig fått lik lønn for likt arbeid - her og nå - ville det nok gitt kapitalismen en av dens største kriser til nå. Den økonomiske kampen for frigjøring må være en viktig del av jentekampen.

Men det er ikke bare kvinner som ikke får lik lønn for likt arbeid. Ungdom blir i stor grad urettferdig behandla på arbeidsmarkedet. Hvis du er under 18 år vil du tjene langt

mindre enn om du har fylt 18 år. Selv om du gjør akkurat den samme jobben som dine eldre arbeidskamerater, vil du få mindre betalt.

Det er heller ikke uvanlig at lærlinger har lærlingelønn, mens de jobber aleine. Uten at mange veit om det har man krav på ufaglært lønn når man ikke har noen med seg på opplæring, eller når man tar ekstravakter aleine. Mange arbeidskjøpere utnytter kvinner og ungdom som billig arbeidskraft. Disse gruppene blir satt opp mot andre grupper, i forsøket på å brutalisere arbeidsmarkedet ennå mer.

Hva kan vi gjøre?

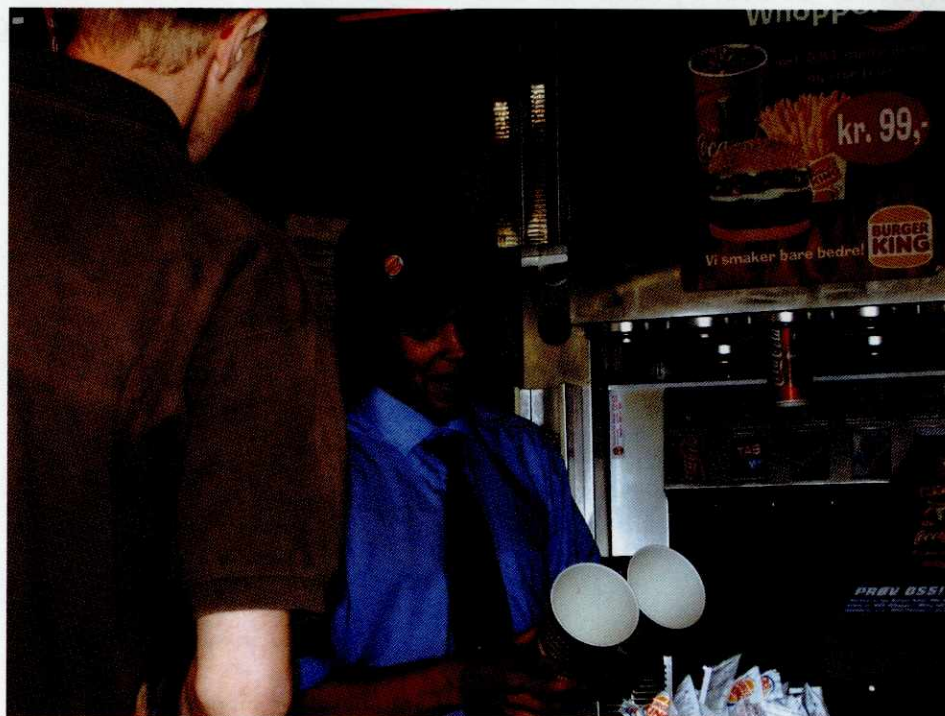
Om du er lærling, jobber heltid eller ved siden av skolen, så er det utrolig viktig at nettopp du organiserer deg! Hvem skal stille spørsmål ved om sjefen har rett eller om dere skal ha overtidspålegg, hvis ikke du gjør det? Det er viktig å ikke bare støtte opp om fagbevegelsen, men å bli aktiv i din klubb og ditt forbund. Ikke bare vil du fort se at fagbevegelsen som alle andre organisasjoner lar seg påvirke av hvem som er med og jobber i den, du vil også oppdage at du har krav på langt flere rettigheter enn du kanskje trodde.

Fagbevegelsen er god på forhandlinger og rettigheter. De er kanskje ikke alltid like god på aktivisme, verving og retorikk. Der kan den organiserte ungdommen gi dem mye. Det er spesielt viktig at vi får økt ungdoms- og kvinnelønna, slik at kapitalen ikke lenger kan utnytte vår sårbare situasjon i samfunnet.

Det gjelder deg, det gjelder din hverdag her og nå. Det gjelder vår framtid!

Astrid Kjelsnes

kameratastrid@samfunnsfiende.no

Det koster ikke de store multinasjonale selskapene noe å reparere bankene og restaurantene sine etter at de har blitt ødelagte av steinkasting. Men det hadde kosta dem stort om vi hadde klart å organisere alle arbeiderne deres.

ILLUSTRASJONSFOTO: HEGE BAE NYHOLT

Psykt samfunn, psyk ungdom

Ungdom sin hverdag har ikke blitt enklere med åra. Tvert imot er det mange unge som kjenner et stort press fra alle bauger og kanter. Det er ikke alle som takler dette presset. Har det offentlige en del av skylda for presset som legges på ungdom i dag?

av Johannes Foss Sigurdson
johanns@stud.ntnu.no

Mange unge kjenner et stort press fra alle bauger og kanter.

ILLUSTRASJONSFOTO: KLASSEKAMPEN

I Søndre gate ligger Ungdomsbasen i Trondheim. Der jobber konsulent Reidun Wilhelmsen (39).

Ungdomsbasen tar i mot alle ungdommer mellom 13 og 25 år. Her kan du få praktisk og personlig hjelp uten timebestilling på rådgivningskontoret i tredje etasje. Eller du kan gå på Treffstedet for ungdom mellom 15 og 20 år hvor du kan finne noen voksne å snakke med og spise middag til en billig penge.

– Det at de ikke må bevise noe her, og at vi heller ikke har noen goder - penger, hybel og sånt noe som de må gjøre seg fortjent til, gjør at vi slipper mange konfrontasjoner, og gir ungdommene en mulighet til å vise sine positive sider, mener Wilhelmsen.

Samfunnet er et supermarked

Wilhelmsen påpeker at det har vært en stor endring i ungdoms oppvekstvilkår fra begynnelsen av nittitallet og til i dag.

– Før vokste du opp med en formening om at du skulle gjøre noe for fellesskapet i tillegg til deg selv. Men de siste fire, fem årene har noe endret seg. Ungdom vokser opp i et system som sier at du skal være deg selv nok. Du skal passe på deg selv, du er verdt alt, og du skal være din egen lykkes smed. Dette gjør at ungdom ofte blir oppfattet som svært selvopptatte og selvsentrerte, og at de bruker samfunnet som et slags supermarked: Gå i køa og plukk det du vil - litt utdanning, litt dop, litt musikk, litt av det miljøet og litt av et annet, en piercing her og en politisk mening der - ta hva du vil!

En mur av muligheter

Wilhelmsen beskriver ungdoms verden som "en mur av muligheter". Mange føler at de ikke klarer å velge hva de skal gjøre fordi de

nettopp har så mange muligheter at de ikke klarer å komme seg noen vei.

– Det kan være vanskelig å velge retning så tidlig. Du skal aller helst ha bestemt hva du skal bli når du er femten år, og det gis svært lite rom for feilvalg og endringer. Når du må ta disse valgene så tidlig, og ikke kan jobbe noen år for å se hva som passer for deg, blir mange helt handlingslammet. Når du i tillegg blir nødt til å ta imot den skoleplassen du kommer inn på, selv om det er tredjevalget ditt og slett ikke det du har lyst til, oppleves alle mulighetene som begrensende og lite reelle. Det er heller ikke bare ungdom som gjør hevd på ungdomsbegrepet. I dag vil også voksne kalle seg ungdom, mener Wilhelmsen. Slik blir mange unge drevet til det ekstreme.

– Man blir tvunget til å gå til ytterpunkter for å bli lagt merke til. Alt som ungdom bruker som signaler, som måter å skille seg ut på, blir plukket opp av reklamen på tre sekunder, avslutter Wilhelmsen.

Er sosialklienter mennesker?

På en kafé på Bakklundet sitter sosialklienten "Kvasi" (28) og leser dagens avis, han har brukt Ungdomsbasen mye og mener den er et godt tilbud. Derimot er han ikke helt fornøyd med tilbudet fra sosialkontoret.

– Når det gjelder sosialkontoret bør man ikke ha forhåpninger om å bli respektert som menneske, mener han.

– Den skjønnsmessige vurderingen opplever jeg som en vurdering av "trynefaktor", sier "Kvasi".

– De problemene en har i utgangspunktet, kan gjerne forstørres med vanskelige saksbehandlere fra sosialkontoret. For eksempel kan behandlingstiden i nødhjelpssaker - som

å komme inn på avrusing eller få attføringsstrygd - være unødvendig lang, sier han.

Det nytter heller ikke å gå rettens vei for å følge opp brudd på sosiallovgivningen.

- Som sosialklient får en ikke fri rettshjelp for å forfølge urettmessige vedtak og vurderinger. Som sosialklient har en heller ikke råd til private søksmål, sukker "Kvasi".

På torget, midt i Trondheim sentrum, sitter Lise Marie Pedersen (18) og Linda Anita Nygård (18). Begge er omsorgsarbeidere. De synes ikke hjelpeapparatet fanger opp ungdom med problemer godt nok.

- Det er veldig avhengig av miljøet rundt deg, og litt avhengig av hvor du bor. I byen kan det ofte være vanskeligere enn på bygda, mener Lise. Linda tror ikke politikerne har noen politisk vilje til å løse ungdomsproblemene.

- De sitter bare på Stortinget og lover og lover, tilføyer Lise.

Vi går videre til parken. Der treffer vi Lars Helde (23) og Marit Wangensten (21) som også er skeptiske til hjelpeapparatet som skal hjelpe ungdom. Begge er studenter ved NTNU.

- Det finnes hjelp for de mest kritiske tilfellene, men det er for lite ressurser generelt. Det er dyrt å være syk i dag", sier Marit.

- Hjelpetjenesten fungerer som en slags sosial dumpingplass, mener Lars.

Dra til sjøs!

Mange av problemene knyttet til ungdommer, kan føres tilbake til Reform 94. Reformen slo uheldig ut for de som sliter med å takle skolehverdagen. Antallet lærlingeplasser ble redusert, og ungdom som i utgangspunktet var skoleleie måtte sitte på skolebenken til de ble nitten, og de som ville gå på skole, men trengte mer enn fire år, hadde ikke lenger samme mulighet.

- Da jeg vokste opp på femtitallet var det en form for primitiv attføring; hvis en ikke kunne brødfø seg på land ble en sendt til sjøs. Enten druknet de, eller så kom de tilbake og var blitt menn. Noe av den samme

primitive tankegangen synes jeg ligger bak Reform 94.

Dette sier Odd Storsæter (53), psykiater i Psykiatrisk ungdomsteam (PUT). PUT jobber med ungdom med psykiatrisk hjelpebehov og rusgiftrelaterte saker.

- Det er ren statistikk: Hvis du putter hun-

- På 50-tallet ble de som ikke greide seg sendt til sjøs. Det virker som den samme tankegangen ligger bak Reform '94, mener Odd Storsæter.

FOTO: JOHANNES FOSS SIGURDSON

dre, tusen eller tjue tusen på skolebenken så er det noen som ikke vil klare det, og da må du ha en plan. En sier at alle skal gå på skole, etter reformen fikk man en vridning mot yrkesfag som i seg selv er bra, men da må en ta konsekvensene i form av flere lærere per elev og nok lærlingeplasser. Dette har ikke skjedd, sier Storsæter.

Reidun Wilhelmsen merket også konsekvensene av Reform 94 i jobben sin som sosialarbeider.

- Systemet gjør det mye vanskeligere for de som faller utenfor å få gå på skolen i sitt eget tempo", sier Wilhelmsen.

Med Reform 94 kom reglene om at en etter kyndig vurdering kan få opplæring i tre år, men ikke ut over fem år, eller etter fylte 22 år. Mange steder er grensene enda snevrere på grunn av stram økonomi i fylkeskommunen.

- Dette gjør det vanskelig for den marginale gruppa som ikke klarer å følge opp skolen, sier Wilhelmsen.

- Men i dag skriver vi 2002. Har ikke politikerne skjont tegninga etter så mange år?

- Politikere ser forskjellige ting. Hvis en

skal øke den arbeidsaktive befolkningen i Norge, må en gjøre det slik at arbeidet blir tilrettelagt for folk med problemer. Det er ingen reell politisk vilje til å få til en reform som får skolelei ungdom ut i arbeid, mener Storsæter.

Drugs and Rock`n roll

På Utdannings- og forskningsdepartementets egne nettsider står det om Reform 94: "Det har skjedd store endringer i samfunnet. Reform 94 er en følge av endringene både i samfunnet generelt og innenfor utdanningssektoren spesielt".

Kanskje det går an å snu det hele på hodet, og si at en så omfattende reform i seg selv fører til endringer i samfunnet generelt?

- Fra 1995 opplevde vi en økning i stoffmisbruk i Norge, som i en rekke andre europeiske land. Og dette var ikke forventet med reformen, forteller Odd Storsæter.

- Politikerne fanget ikke opp denne trenden før seint i 1997. Som et resultat av dette var også hjelpetjenesten uforberedt på det som skulle komme.

- Da reformen kom, ble det laget en ny oppfølgingstjeneste som ikke ble noe særlig prioritert på den videregående skolen. Denne tjenesten gikk ut på at man hadde en lærer som fikk en halv eller kvart stilling til å jobbe med dette i tillegg til andre ting, sier Storsæter.

- Det er mulig å få ungdom som har hatt psykiske vansker eller rusproblemer ut i arbeid. Men det krever planmessig arbeid, engasjement - og penger. Men også her skorter det på politisk vilje, avslutter han.

Har samfunnet skylda?

Det er en kjent sak at mange bruker narkotika som en virkelighetsflukt. Reform 94 førte til et system som ikke tok imot de mest ressursssvake i tilstrekkelig grad. Flere følte at de ikke passet inn på skolebenken, eller rett og slett ble presset over sidelinja. Deres problem blir etterhvert alles problem. Problembarna drar ikke til sjøs lengre, men ligger som drivved utenfor supermarkedet. De venter på at noe skal skje.

Hva unge mennesker i Norge bør vite

1. OM UTDANNING

1.1

Hvis du lærer deg noe som er etterspurt, og som få mennesker kan, vil du bli mislikt. Men du kommer til å tjene godt.

1.1.1

Heismontørene, for eksempel. De har oppnådd en høy pris på arbeidskraften sin ved å sørge for at etterspørselen er stor og tilbudet er lite.

1.1.1.1

Det var jo et sjakktrekk.

1.1.1.2

Har du virkelig lyst til å montere heiser?

1.1.2

Men hvis du utdanner deg i noe du liker, er sjansene større for at du vil bli dyktig i noe du liker, og kommer til å trives på jobb.

1.1.2.1

Ikke at det er noe i veien med penger.

1.2

En gang om året er det lurt å spørre seg selv: "Trenger jeg virkelig å studere mer nå?"

1.2.1

"... Eller er studiene bare et knep jeg tyr til for å utsette møtet med den virkelige verden?"

1.2.1.1

Se også 3.4.

1.2.2

Jeg har aldri følt meg så beruset av frihet som den gangen på videregående da det slo meg at jeg ikke trengte å sitte der ved den skolepulten, og jeg reiste meg og forlot timen. Uten at noen forsøkte å stanse meg.

1.2.2.1

Etter eksamen er det ingen som bryr seg om hva du husker. Bare om hva du kan gjøre.

1.3

Den beste måten å lære noe på, er å lære det bort til andre.

1.4

Mye tyder på at datamaskiner har kommet for å bli.

1.4.1

Men det samme sa de om jernbanen, og nå legger NSB ned ruter.

1.5

Mange unge sier at de har lyst til å utdanne seg til "noe med mennesker". Ingen sier at de vil utdanne seg til noe uten. Dette gir håp.

2. OM ARBEID

2.1

Arbeidet adler ikke mannen. I så fall hadde flere grever jobbet på bryggeri.

2.1.1

Arbeidet adler ikke, det gjør deg trøtt.

2.1.2

Særlig kroppsarbeid. Heldigvis er vi snart kvitt det. Så kan vi heller bruke kreftene på frisbee.

2.1.2.1

Etter to ukers sommerjobb på plantefelt orket jeg ikke lese om kvelden. Må man ikke lese mye før man blir revolusjonær?

2.2

Det er et større problem at folk jobber for mye enn at folk jobber for lite.

2.2.1

Det er bare mennesker som ikke løfter tunge ting i arbeidstiden som synes at sykefraværet er for høyt.

2.3

Reklamebransjen sier at Den Gode Historien blir stadig mer verdifull. Den varen som har den beste historien, vinner.

2.3.1

Kanskje man burde jobbe i Donald Duck-redaksjonen? Deres historier er bedre enn mine.

3. OM TID

3.1

Resten av verden blåser i at du kjeder deg.

3.1.1

Jeg så "Barton Fink" i en liten sal. Noen kjedet seg. Okk og uff, sa de. En bak meg ropte at hvis dette gikk over hodene deres, kunne de bare gå. Interessant opplegg til diskusjon, men det forstyrret filmopplevelsen.

Nærum: Hva unge mennesker i Norge bør vite

3.2
Du er ikke et museum. Ta vare på et par ting. Husk en del. Glem resten.

3.3
Du kommer til å føle deg gammel før andre syns at du er det. Andre syns at du virker gammel når du oppfører deg som om du er yngre enn det du er.

3.3.1
Jeg har forsøkt å spørre unge mennesker om hvordan de synes det er å være ung. De skjønte ikke hva jeg mente. Det eneste jeg oppnådde var å virke aldersfiksert, og svært gammel.

3.3.1.1
Dette skjedde før jeg hadde fylt 35.

3.4
Livet blir ikke mer virkelig etter hvert.

4. OM TRENDER

4.1
Det følger ingen fysisk fare med å like feil musikk.

4.1.1
Før eller seinere kommer du til å få sansen for Beatles og Stones. Det er ingen grunn til å utsette det.

4.1.2
Pink Floyd, derimot, er og blir sutremusikk for tedrikkere.

4.2
Det fantes ironi så tidlig som på 1980-tallet.

4.2.1
Men ikke i Pink Floyd.

4.3
Hvis du blir fotografert i dag og ser på det bildet om tjue år, kommer du til å si: "Hva tenkte jeg på da jeg kjøpte de bukse-
ne?".

4.3.1
Riktige bukser er spesifikke. Beveg deg litt i tid, sted eller alder, og vips så blir de riktige buksene gale.

4.3.1.1
Men man bør ikke tenke så mye når man kjøper bukser.

5. OM KROPPEN DIN

5.1
Kroppen din kan hjelpe deg til å få en kjæreste, men ikke å beholde en.

5.2
Hvis du er slank nå: Om tjue år vil det kreve enorm innsats å holde seg like slank som du er i dag. Uten å prøve engang.

5.2.1
Så ikke gjør narr av tukke mennesker.

5.2.1.1
Med mindre de går med feil bukser.

5.2.1.2
På den annen side: Se 4.3.1.

5.3
Kroppen din er ikke et tempel. Den er en hybel.

5.3.1
Som du skal bo på resten av livet.

5.3.1.1
Når du tatoverer deg, er det som å henge et bilde på veggen, et bilde som du aldri kan ta ned.

5.3.1.2
Hvis du vil ha en tatovering som ikke ser teit ut når du blir gammel, kan du tatovere teksten "Jeg må vise dere noen bilder av barnebarna".

6. OM DEG OG RESTEN AV VERDEN

6.1
Det er ikke nødvendigvis hensynsfullt å sitte på kollektive transportmidler og høre på musikk i hodetelefoner. Toppen av diskanten sprer seg til dine medpassasjerer som en tsjikka-tsjikka-lyd, og får dem til å lure på hva i helvete det er du hører på.

6.2
Alle har lyst til å være ungdom, men ingen liker ungdommer.

6.2.1
Det er selvfølgelig fordi alle som har vært ungdom, syns at ungdommen ikke er noe flink til å være ungdom.

6.2.1.1
Ikke lytt til råd fra gamle mennesker!

6.2.1.2
... sa den gamle mannen.

6.3
Koranen sier: Vi hadde ikke vært så opptatt av hva andre mennesker sier om oss, hvis vi hadde visst hvor sjelden de snakker om oss.

6.4
Unngå alle kamper som du ikke tror at du kan vinne.

6.4.1
Det var Mao som sa det, men det kan likevel ha noe for seg.

6.5
Noe av det fine med en frisbee, er at man må være minst to for å ha glede av den.

Vaktbikkjene kommer

LO er ikke som andre organisasjoner. De har 800 000 medlemmer, effekter som kan kle deg opp fra topp til tå, og sommerpatrulje hvert år.

De siste søtten åra har LOs sommerpatrulje tatt på seg t-skjorta med bulldog og pakka LO-sekken for å reise rundt på arbeidsplasser og forhøre seg om forholda. LO har ingen reell makt til å gripe inn, men patruljens hensikt er heller ikke å arrestere slemme arbeidsgivere. Patruljen skal informere både arbeidsgivere og arbeidstagere, legge press på dem til å rette opp eventuelle lovbrudd, og sende saker over til arbeidstilsynet, skatteetaten eller et forbund hvis det er noe å gripe tak i.

Lite snusk

I år var det butikker som skulle settes under lupen. Svært mange ungdommer har ekstrajobb nettopp i butikk, og det har ikke alltid vært helt bra forhold i den bransjen. Men vi ble positivt overrasket. Vi fant så og si ikke noe snusk, og ingenting er bedre enn det.

Likevel er ikke alt bare fryd og gammen. Fortsatt stoler svært mange ungdommer nærmest blindt på sjefen. En gjenganger på patrulje var at folk sa de hadde tarifflønn når vi spurte dem om lønna. Men når de fikk vite hva tariffen egentlig ligger på, fikk pipa ofte en annen lyd. Sjefene sier rett og slett ved ansettelse at bedriften følger gjeldene tariffavtale. Og da høres jo unektelig alt veldig ordentlig ut.

Flat lønn

En annen gjenganger var fenomenet flat lønn. Unge arbeidstagere får en fast time-lønn som ligger et par-tre kroner over den vanlige. Men til gjengjeld får de ingen tillegg for ubekvem arbeidstid, eller ekstra betalt for overtid. I enkelte tilfeller får folk også en fast månedslønn. Og det høres jo enkelt og greit ut det, men som regel er det et tapsprosjekt å gå på fastlønn framfor timelønn

og ordinære tillegg. For å illustrere poenget: tillegget etter klokka 16 på lørdager skal være på 84 kroner i timen, i følge vanlig tariffavtale.

Få fagorganiserte

Men at norske arbeidsplasser stort sett har ordentlige og ordna forhold er ikke noe som har kommet av seg selv. Alle rettigheter er et resultat av fagbevegelsens kamper oppgjennom åra. At forholdene er såpass gode i handelsbransjen er utelukkende et resultat av mange iherdige arbeidstimer fra ildsjelene.

Dessverre går det nedover med fagbevegelsen i dag, svært få unge organiserer seg. Det kan være flere grunner til det. Man begynner å jobbe i ung alder og bytter jobb ofte. Kanskje jobber man bare 4 timer i uka, og da er det nok litt vanskelig å se poenget med å fagorganisere seg. Man kan også spekulere i om fellesskapstanken er død, og at hver-er-sin-egen-lykkes-smed-tankegangen har tatt over. Men det er det arbeidsgiverne vil at vi skal tro. De vil at vi skal kjøpe argumentene om at regionale og individuelle lønnsforhandlinger kommer alle til gode.

Organiser deg!

Sånn er det ikke, historia har vist oss at bare en kollektiv kamp nytter for å bedre arbeids- og lønnsforhold. Ungdommer er ikke dummere enn andre folk, de skjønner også det. Men fagbevegelsen må kanskje rette et litt kritisk blikk mot seg selv, og finne ut hvorfor de ikke appellerer til ungdommene. De har allerede begynt i det små med elev- og studentmedlemskap. Denne ustrakte hånda fra fagbevegelsen bør vi absolutt ta imot.

Åse Garten Galtrud
aasegg@sosialisme.no

FOTO: HEGE BAE NYHOLT

Drittjobb

Du har sett dei. Men har du sett dei? Alle dei som gjer alle dei usynlege jobbane.

av Pål Hellesnes
rocketroll@hotmail.com

Som når du går på gata, og kastar tyggispa-piret i ei søppelbøtte. Neste dag er tyggispa-piret på magisk vis vorte borte. Eller når du sølar kaffi på golvet på kjøpesenteret. Når du kjem att neste dag har kaffiflekken forsvunne, som ved magi. Men du veit jo godt at det ikkje er magi - det er meir som dokketeater. På scena ser det ut som om dokkene rører seg av seg sjølv, men i kulissane er det ein skokk med folk som får alt til å gå rundt. Slike folk fins i samfunnet og.

Tar kva som helst

Thomas Atem er ein av dei. Det er mange i Trondheim som kunne kjenna han att. Thomas er vakt på det offentlege toalettet i Trondheim sentrum. Det er han som tek imot dei fem kronene du må ut med for å få gjort ditt fornødne. Og som vaskar etter deg når du er ferdig.

- Eg synest det er ein OK jobb. Når eg ikkje må vaska eller gjera andre ting kan eg høyra på musikk eller lesa avisa. Eg er glad for å ha jobb, det er ikkje så enkelt her i Trondheim.

Thomas er 24 år, og har tidlegare studert statsvitskap. I Kamerun. Han har vore i Noreg i omlag fem år. Eg trur han når han seier at det er vanskeleg å få jobb i Trondheim. Det kan vera vanskeleg nok for folk som er fødte i Noreg. Og som vi veit, er du innvandrar er det sjeldan nok å prata godt norsk, som Thomas gjer, i tillegg til tre

andre språk.

- Vikarbyrå gir den beste sjansen for jobb, det er derfor eg jobbar for Manpower. Og eg treng pengane, eg må jo tenka på sonen min, seier Thomas. Tidlegare har Manpower plassert han på kantina på NTNU Dragvoll og Gløshaugen, og på Ringve Museum. Og no altså dassen på torget.

- *Somme vil hevda at dette er eit lågstatusyrke. Kva seier du til det?*

- Tja, eg tar kva som helst. Når Manpower ringer med jobb til meg må eg seia ja, eg kan jo ikkje gå arbeidslaus i lang tid. Løna er ikkje fantastisk, men alt i alt er det heilt greitt.

Sjølv om Thomas synest det er ein grei jobb, fins det mindre trivelege aspekt ved han. Som til dømes når trønderar på helgefylla kastar opp over heile toalettet. Då må Thomas til med kluten.

- Og så er det somme damer som er veldig grisete, smilar han. - Du skjønar, dei vil ikkje koma i kontakt med dosetet, så dei står over klosettet, og då kjem det piss over alt.

Nok ein gong - klutetid.

Det å sjå ein innvandrar som jobbar på ein slik plass er diverre meir enn nok for å skapa moro for ein del nordmenn. Spesielt med nokre øl innabords sitt negerkommentarane laust. Eg undrar om han aldri vert sint.

- Nei, det er det ingen vits i. Så lenge eg sitt her og har låst begge dørene, så kan dei uansett ikkje gjera noko. Eg tar det med eit

smil. Men det hender at andre som står i kø reagerer og kjeftar opp dei som kjem med rasistiske merknader.

Oppkast

Mange av oss har eit litt guffent forhold til offentlege toalett. Vi forbind det med dårleg hygiene og stram lukt. Slik er det ikkje her. Thomas sett si ære i å halda det reint.

- Ofte må eg vaska fire gonger for dagen. Derfor er det så dumt når folk kastar opp eller liknande, då må eg vaska med ein gong. Det skal jo vera reint for neste person som kjem.

Når intervjuet er over, og eg har teke bilete av han, spør Thomas meg om kva som er formålet med å intervjuja han. Eg freistar å forklara at eg synest det er synd at folk som gjer denne typen arbeid ikkje får den respekten dei fortener.

- Nokon må jo gjera desse jobbane òg, seier eg. - Søppeltømming, vasking, dovakt. Thomas berre smiler.

- Eg er berre glad for å ha ein grei jobb, sjølv om det ikkje varar så lenge.

Det offentleg toalettet på torget skal nemleg leggst ned, så då vert Thomas arbeidslaus att.

Heilt til Manpower finn ein ny drittjobb til han. Han og alle dei andre som jobbar i kulissane, så vi andre kan rusla rundt på scenen og få applaus.

Det regner i ørkenen

Ida Thorkildsen Valvik (17) har tilbragt ett år i det kontrastfylte og fargerike Egypt.

"Momken wahed maja, min fadlak?"

Mannen i kantina smiler til meg. Egypterne elsker deg hvis du kan noen ord på arabisk, selv når du bare spør om en flaske vann. Jeg gir ham den gråbrune, fettete ettpunds-seddelen og setter meg på en av benkene i skolegården. Foldeskjørtet klitrer seg til leggene mine. Det er varmt. Jeg bretter opp skjorteermene og gyver løs på matpakka. Matpakker for 17-åring er for øvrig tydeligvis et nordisk fenomen. Det tok et par uker før jeg skjønte hvorfor folk stirra rart på meg hver gang jeg trasket over skoleplassen med en brødskive med leverpostei i hånda. Det er også en viss mulighet for at den toetasjes hvite plastboksen med Erling og Bernt på lokket hadde noe med saken å gjøre.

Bare en dobbelttime igjen nå før skoledagen er over... Biologi med Miss Appelton, hun med de falske tennene.

Egypt er det mest folkerike landet i den arabiske verden. Noen mennesker er ekstremt rike, men som i de fleste land i den tredje verden er folk flest veldig fattige.

Egypt ser på seg selv som en stabiliserende faktor i Midtøsten, det ledende landet i den arabiske verden, et viktig land i Afrika, og en betydningsfull partner i et stadig voksende middelhavssamarbeid.

Egypt har som mål å beholde en ledende politisk rolle i regionen. En nøkkel til dette er god økonomi. De økonomiske fremtidsutsiktene på kort sikt er imidlertid ikke spesielt gode, og en forbedring av økonomien er avhengig av fred og samarbeid mellom landene i regionen. Det legges stor vekt på det strategiske samarbeidet med USA og fortsatt bistand, økonomisk samarbeid og teknologioverføring derfra. Den amerikanske ambassaden i Kairo er for øvrig den aller største i verden, over 2000 mennesker jobber der. Til sammenligning har den norske ambassaden ca. 10 fast ansatte. USAs

ambassade minner om et fengsel der den ruver midt i Kairo sentrum - høye murvegger, piggråd og sinte vakter med farlige våpen skal beskytte bygningen mot eventuelle inntrengere.

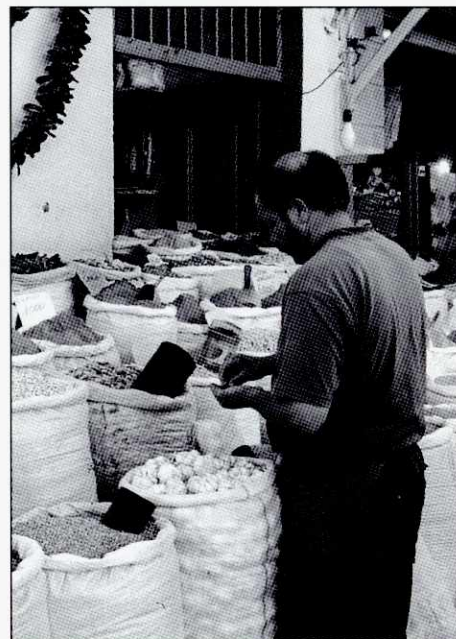
Kald fred

Etter krigen om Sinai i 1973 og Camp David-avtalen i 1979, har forholdet til Israel blitt betegnet som "kald fred". Forholdet har forverret seg med årene, spesielt etter valget av Sharon som regjeringssjef i Israel. Men sammenligna med andre ledere i Midtøsten er president Mubarak allikevel forholdsvis moderat i sin kritikk av Israel. Han er nødt til å balansere sine uttalelser, slik at han ikke kritiserer USA for mye, men samtidig tilfredsstiller den egyptiske opinionen. Frykten er at opinionen skal radikaliseres og kreve handling til støtte for Palestina.

Forholdet til Arafat har tradisjonelt vært sterkt og tett, men hvordan situasjonen ligger an nå er vanskelig å si.

Majoriteten av egypterne har derimot en klar linje på at de støtter Palestina fullt ut. Jeg har vært vitne til flere mer eller mindre vellykkede solidaritets- og støtteaksjoner. Studenter ved det amerikanske universitetet arrangerte en svær innsamlingsaksjon i april, hvor de samla inn store mengder mat og medisiner. Meningen var at sendingen skulle fraktes med lastebiler til grensa til Palestina, og hundrevis av frivillige hjalp til med å bære og stable. Uheldigvis kom den aldri frem. Bilene ble stoppa før de kom ut av Kairo, angivelig fordi hjelpesendingen ikke var organisert gjennom egyptisk Røde Kors.

I juni ble det arrangert en støttekonsert for Palestina i Operaen. Operaen har plass til 1200, men under 200 mennesker møtte opp på konserten. I og med at billetten var dyr og at det foregikk i Operaen, var det kanskje ikke så rart at de fattige i Kairo ikke var der. Men det er vel kanskje et tegn på at over-

DETTE ER EGYPT

Landareal 997.739 km²

Folketall Ca 69 millioner (18 millioner i Kairo)

Befolkningsvekst Ca 2,1 prosent (dvs ca 1,25 millioner per år)

Hovedstad Kairo

Hovedspråk Arabisk

Gjennomsnittsinntekt per person er ca 250 egyptiske pund i måneden, dvs om lag 500 norske kroner.

Religioner Islam (85 prosent), kristendom (7-15 prosent) og noen få jøder.

Statsform Republikk (president Hosni Mubarak har sittet siden Sadat ble drept i 1981)

klassen i Kairo ikke er så engasjert i palestineres sak? Som alt annet i Egypt er dette et sammensatt spørsmål: Folk flest støtter Palestina, men passiviteten er likevel utbredt.

Det er en oppriktig bekymring blant befolkningen for at uroen skal smitte over på Egypt. Dette tror jeg ikke kommer til å skje. Jeg tror det må skje noe virkelig drastisk som berører egypterne direkte for at det skal bli en bred folkelig reaksjon.

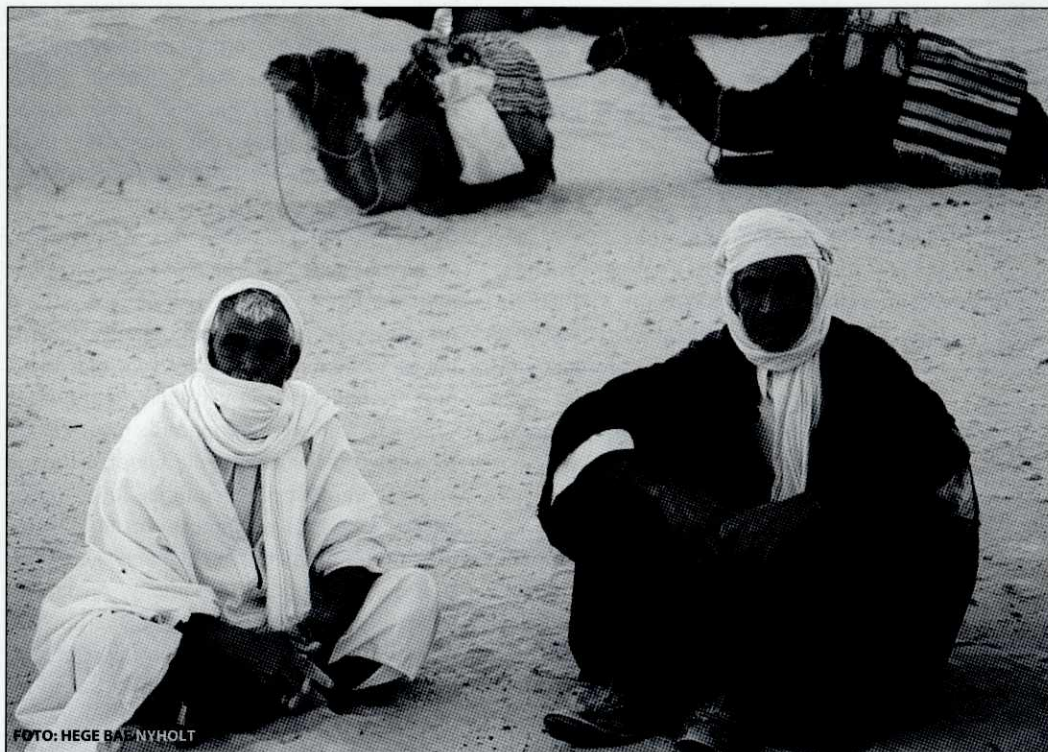

FOTO: HEGE BÅ NYHOLT

SHARI'A - ISLAMSK LOV

■ Shari'a er en rekke lover som er nedfelt i Koranen, muslimenes hellige bok. Sharia er ikke en lovsamling, men en rekke lovprinsipper.

■ Shari'a omfatter de religiøse love, de fem søyler alle muslimer i teorien skal følge. Videre er det lover som regulerer samfunnslivet, i hovedsak familielovgivning. Forhold mellom ektefeller, arveregler og så videre.

■ Shari'a tolkes av rettslære ved de fire ulike lovskolene innen Islam. Tolkningene og strenghetsgraden varierer fra skole til skole.

■ Få land i dag praktiserer Shari'a-lovgivning, men mange muslimske sekulære stater bygger deler av lovgivningen sin på Shari'a, blant annet Egypt.

■ Sharia angir de såkalte "hudud straffene" hvor forbrytelse gjort mot religionen blir straffet med amputasjon eller dødsstraff. Det stilles svært strenge krav til vitneprov ved slike saker.

Mr. Cooper smiler til meg. Litt overbærende.

"Jeg advarte deg," sier øynene hans.

Jeg veit hva han mener. Første gangen jeg møtte opp i historierommet på skolen, stoppet han meg i døra.

"Er det du som er ny her?"

"Ja..."

"Da vil jeg anbefale deg å ikke begynne i historieklassen. De andre elevene har verken respekt for meg eller for faget. Jeg tror ærlig talt ikke du kommer til å lære noe nytt. Beklager..."

Sta som jeg er valgte jeg å bli. Og jeg angrer ikke. Skoleåret endte dessverre med at han blei sparka fra skolen etter ti år i tjenesten, blant annet fordi han ville gjøre noe med styringen av skolen - noe rektor ikke likte.

Men jeg rakk å få med meg noen av de mest interessante, lærerrike, givende og til tider skremmende diskusjonene i mitt liv. Etter 11. september, etter USAs angrep på Afghanistan og behandlingen av Palestina var alle ganske sinte. Det var fascinerende å observere hvordan gutter og jenter på min

egen alder kranglet om hvorvidt 11. september-angrepene kunne rettferdiggjøres.

Jeg husker spesielt godt en gutt i klassen min, Hani. Han var en skikkelig kverulant, med nærmest fundamentalistiske holdninger.

"If I had the chance to fly into one of the towers, I would have done it. And for sure, if I ever get the chance to kill Sharon, one way or another, I will. I swear."

Religion i hverdag, fest og kamp

Islam er statsreligion og lovgivningen er inspirert av Koranen. Det er en viss religionsfrihet, som i praksis er begrensa til islam og kristendom. Det koptiske (kristne) mindretallet føler seg tolerert, men diskriminert. Konflikter mellom koptere og muslimer har enkelte ganger ført til voldelige episoder, men disse har blitt slått hardt ned på av myndighetene. Religionen er enormt viktig for de aller fleste egyptere, enten de er muslimer eller koptere. Hele samfunnet gjenomsyres av tro; ved bønnetidene kan man se folk ligge på kne og be på fortauene eller i hjørnet av butikken. Dette har vært en

uvant opplevelse, og jeg opplevde at folk på skolen ikke trodde på meg da jeg sa jeg ikke trodde på noen gud. Hvordan kunne jeg forklare?

Det islamske universitetet Al Azhar er verdens eldste universitet, litt over 1000 år gammelt, og er en del av den vakre Al Azhar-moskeén. Al Azhar er en av de største moskeene i Kairo, og befinner seg midt i hjertet av den gamle islamske bydelen, i nærheten av det mest kjente markedet, Khan el Khalili.

Al Azhar er også den moskeen i byen som er mest besøkt av turister, men har heldigvis ikke tatt særlig mye skade av det. Det virker som om folk flest respekterer den religiøse betydningen av stedet. Turistene går som regel rolig rundt, uten å stirre eller lage for mye leven. Alle besøkende må ta av seg på beina, knærne må være tildekket og alle kvinner må ha skjerf eller sjal på hodet.

Inne i Al Azhar er det rolig. Det er ofte mye folk, selv utenom bønnetid, men det virker aldri overfylt eller stressende. Egypterne går gjerne i moskeen for å få ro.

EGYPT

MAKT OG MAKTHISBRUK

Det nasjonaldemokratiske parti (NDP) med president Mubarak i spissen, er det suverent største partiet i Egypt. Parlamentet diskuterer og debatterer lover og budsjetter, men alle avgjørende beslutninger tas av presidenten og en liten gruppe personer rundt ham. Det har vært unntakstilstand nærmest uavbrutt siden 1952. Unntakslovene gir sikkerhetsstyrkene nærmest ubegrensede fullmakter til husundersøkelser og anholdelser, fengsling uten lov og dom, og utstrakt bruk av militærdømstoler.

Ikke nødvendigvis for å be, mange bare sover eller slapper av med en god bok, helst Koranen. Og så prater de, selvfølgelig - i små grupper på de myke teppene, menn eller kvinner og barn. De snakker lavt og barna roper ikke. De koser seg.

Moskeen har også en viktig politisk betydning. Fredagsbønnen kan samle opp til 10.000 mennesker, og etter bønningen oppstår det ofte politiske demonstrasjoner utenfor. Imagens tale inneholder gjerne politiske budskap, i det siste har den naturlig nok vært preget av situasjonen i Palestina.

Islamistisk opposisjon

Al Azhar blir også brukt til andre ting enn bønn og studier; det er nemlig her mange bøker blir sensurert av de religiøse lederne. Universitetet har fått ny makt ved at de nå blir forelagt bøker for å avgjøre om de er i samsvar med Koranen.

Mange av dem som har de sterkeste fundamentalistiske holdningene, og som lettest

kan komme til å ty til vold, er studenter ved Kairo-universitetet eller ved American University in Cairo (AUC). Fundamentalister har full kontroll over studentorganisasjonene og har økende innflytelse også i domstolene. Også en del fagforeninger blir styrt av fundamentalistiske islamister.

Det er stor forskjell på graden av ekstremisme hos fundamentalistene. Den aller største fundamentalistiske organisasjonen, *Det muslimske broderskap*, tar avstand fra bruk av vold. Det muslimske broderskapet har stor oppslutning blant annet fordi de driver mye positivt sosialt arbeid. Brorskapet utgjør i dag den sterkeste politiske opposisjonen i Egypt.

Terrorisme mot turisme

I perioden 1992 til 1997 angrep væpnede ekstremistgrupper, som hevdet at de kjempet for en islamsk stat, både sivilbefolkning og turister. Det siste angrepet mot turister fant sted i Luxor i november 1997, hvor så mange som 60 turister ble drept. Angrepene fikk nyhetsoppslag verden over, og førte til en drastisk nedgang i turismen. Dette får svært alvorlige følger, fordi turisme er en av de tre største inntektskildene til Egypt og den aller største kilden til utenlandsk valuta. Dette er også en av grunnene til at egyptere flest er imot voldelige angrep eller demonstrasjoner - de har rett og slett ikke råd til nedgang i turismen. Myndighetene påstår at de har kontroll over de militante fundamentalistene, men enkelte vil hevde at de bare har lagt lokk på problemet uten egentlig å ta noe oppgjør med disse miljøene.

Veldig mange av de arresterte fundamentalistene eller islamistene sitter fremdeles i fengsel som politiske fanger, uten mulighet til å anke. Det er harde kår. Den egyptiske organisasjonen *Human Rights Center for the Assistance of Prisoners* redegjorde i en rapport fra mars 2001 for mer en 1000 saker der det rettslig er søkt kompensasjon for tortur i offentlige fengsler.

Politisk sensur

I Egypt brytes menneskerettighetene ofte og undertrykkinga er satt i system. Det finnes rapporter om bruk av tortur i fengsler, og

dødsstraff er fortsatt en del av straffesystemet. *Amnesty Internationals* siste rapport peker på alvorlige overgrep mot fanger, selv om situasjonen har bedret seg. Menneskerettigheter blir brutt hver eneste dag. Heldigvis finnes det mennesker som reagerer på alt det forferdelige. Noen har organisert seg, og jobber hardt for å få saker frem for allmennheten og domstolene. Problemet er at regjeringen ikke akkurat har gjort det lett å jobbe politisk i Egypt. Streng pressesensur og mangel på organisasjonsfrihet er to av flere hindringer som gjør menneskerettighetsarbeid vanskelig.

En sak som virkelig opprørte meg, var da 52 angivelig homoseksuelle ble arrestert på en restaurantbåt på Nilen i mai 2001, anklaget for å ha "utøvet homoseksuelle aktiviteter", og for å ha vært medlemmer i en slags sekt som oppfordret til homofili. Anklagene førte til domfellelser av ca halvparten. De fikk fengselsstraffer på opptil tre år. Det spekuleres i om myndighetene brukte saken for å komme de islamske fundamentalistene i møte.

Det er ikke vanskelig å skjønne at mannlige homoseksuelle i Egypt ikke har det lett. Et paradoks er at den muslimske kulturen aksepterer en mye større grad av mannlig "kos" enn vår egen vestlige kultur. Menn klemmer, kysser på kinnet og holder hverandre i hendene - uten å bli sett rart på. Men fenomenet homoseksualitet er så absolutt ikke akseptert for det.

Egypt er et utrolig sammensatt land, hvor ingenting kan kategoriseres som svart eller hvitt. Alt er fargerikt med mange nyanser. Det finnes masse varme, og jeg tror egypterne er det vennligste og mest gjestfrie folket jeg har møtt. Under Ramadan, som er den islamske fastemåneden, viser egypterne spesielt mye omtanke for de fattige. Hver kveld under Ramadan dekkes det langbord i gatene, hvor det serveres et gratis måltid.

Å leve i et muslimsk land har vært en sterk opplevelse, og har gitt meg både gode og mindre gode erfaringer. Opplevelsen har vært forsterket av situasjonen rundt i verden, og har gitt meg et mer nyansert perspektiv.

- Frykt Allah ved å respektere kvinner!

Profeten Mohammed

Utbredelsen av islam representerte en oppgradering av kvinners rettigheter. Fra å være rettsløse eiendeler fikk kvinner som omvendte seg til religionen en begrenset arverett, rettigheter knyttet til ekteskap og religiøse rettigheter og plikter.

I følge Koranen står menn og kvinner likt religiøst og regnes som likeverdige individer for Allah. De har de samme pliktene, men det lempes noe på kravene ovenfor kvinner. Kvinner blir anbefalt å be hjemme i stedet for i moskèen, ved menstruasjon eller like etter fødsel skal kvinner avstå fra bønn, de kan få fritak fra faste ved graviditet og amming. I følge muslimsk tradisjon gjelder de samme straffene fra Allah kvinner som menn ved overtredelse.

Kvinnens rettigheter og plikter i islam er særlig knyttet opp mot familielivet. Ekteskap er den eneste anerkjente samlivsform og utroskap eller sex før ekteskap blir slått ned på. Det er ikke det samme som å si at dette ikke foregår.

Giftede kvinner har rett til å bli forsørget av sin mann. Om mannen viser seg å være ute av stand til å forsørge familien er det en gyldig grunn til skilsmisse. Kvinner er ikke pålagt å bidra til husholdet om hun har egne penger eller inntekt. I en del samfunn er det regnet som skam for mannen om kvinnen har lønnet arbeid utenfor hjemmet, men fattigdom fører ofte til at dette likevel er en realitet. Som motytelse til forsørgelsen skal kvinner være mannen underdanig, også seksuelt, og har hovedansvar for hus og barn.

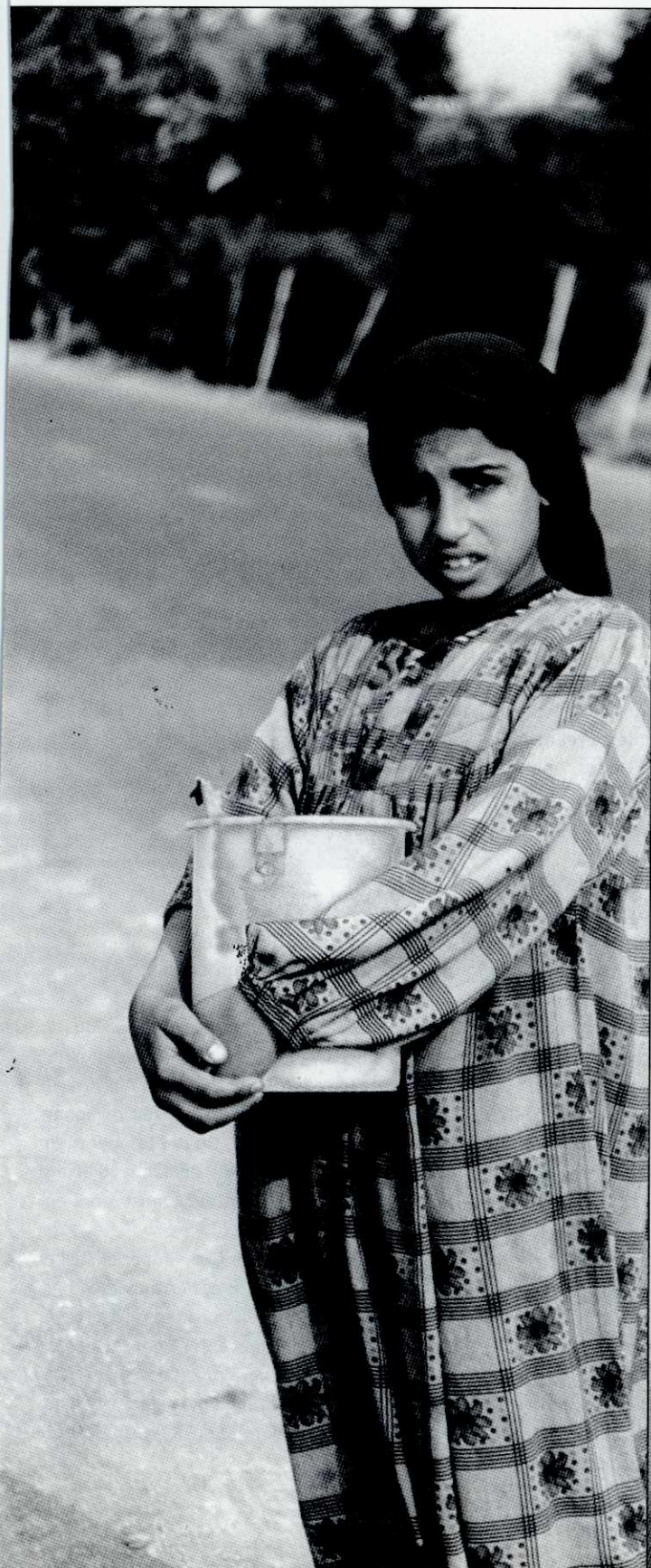
Begge kjønn har anledning til å søke skilsmisse. Om mannen ønsker skilsmisse sier han frem skilsmisseformularen tre ganger og trenger ikke å gå veien om rettsvesenet. Kvinner som ønsker å skille seg er avhengig av å få medhold i en domstol.

Islam oppfordrer ikke til tvangsekteskap, men arrangerte ekteskap er utbredt. Der det likevel foregår tvangsekteskap er dette et resultat av stedets før-islamske tradisjoner eller "vrangtolkning". Menn har anledning til å ha inntil fire koner, om han kan behandle dem likt både økonomisk og emosjonelt.

Kvinner er pålagt å tildekke deler av kroppen sin når de ferdes i det offentlige rom. Men Koranen sier ikke klart i hvilken grad kvinner bør tildekkes, og omfanget avhenger av region og tolkning av Koranen.

Kvinnens stilling i samfunnet er ulik fra region til region og fra klasse til klasse. I noen land er kvinner yrkesaktive, har de samme jobbene som menn og går "vestlig kledd", mens andre steder er kvinner i hovedsak husmødre og ferdes lite i det offentlige rom. Kvinnens rettigheter, frigjøring og islamsk kvinnes rolle diskuteres over hele den muslimske verdenen.

Hege Bae Nyholt
hegebn@sosialisme.no

ARABISK POP

Kven faen er Britney Spears?

Har du ikkje høyrd om Nusrat Fateh Ali Khan eller Koma Amed?
Det finst plassar der Eminem og Shakira ikkje dominerer hitlistene.

av Pål Hellesnes
rocketroll@hotmail.com

Første gongen eg fekk ei oppleving av at eg og var ein europeisk kultursjåvinist var i Hellas, og det kom som litt av eit sjokk. Eg har rekna meg sjølv som radikalar, og dermed og som antirasist, så lenge eg kan hugsa å ha tenkt politisk. Eg veit korleis vestleg, kommersiell kultur dominerer verda. Men jamvel bur det altså ein kvit norsking i meg.

Gresk disco

Dei av dykk som har vore på ferie anar kanhende allereie kva det handla om: Mitt møte med gresk popmusikk. For sjølv om grekarane høyrer på Spice Girls og Nirvana dei òg, så har dei sin eigen pop, som er heilt særleg gresk. Der finn du andre rytmar enn i "vestleg" pop, anna melodiføring og anna harmoni. Ikkje berre har musikken gresk særpreg, men han er valdsamt populær òg.

Under denne ferieturen var vi eit par gonger på eit diskotek. Der spelte dei stort sett musikk som hadde vore pop i Noreg for om lag eit halvt år sidan. Men då det gjekk mot stengtetid kom det eit skifte - over høgtalarane strøymde plutselig greske tonar. Og plutselig var det masse folk som dansa. Så langt hadde det stort sett vore oss turistar som vrikka og vrei på oss, men no var golvet straks fullt av ristande og stampande grekarar.

Det er litt flaut å seia det i dag, men dette opna altså augo mine for at det fanst sprell levande populærkulturelle tradisjonar som ikkje så ut til å bukka under for presset frå

angloamerikansk kulturindustri med det første.

Mental reinsing

Alt dette vart mykje sterkare innprenta i meg då eg dro til Midt-Austen. Nokre år seinare var eg i Betlehem, Palestina. Og om grekarane har si eiga greie i tillegg til "vestleg" kultur, så har arabarane så og seie berre si eiga greie. Når vi dro dit hadde eg rekna med at det ville vera litt som Hellas, men at palestinarane òg ville høyra på Britney Spears og alle dei andre blonde produkta. Det gjer dei ikkje.

Vi gjekk ein månad utan å høyra snurten av korkje Britney eller nokon andre som vi kjente namnet på. Men musikk var det alle stader. Frå 1001 kassettspelarar (CD-en har liksom ikkje heilt teke av i Midt-Austen enno) strøymde arabisk pop - frå Egypt, Libanon, Syria, Tunisia, Jordan og mange fleire stader.

Det kjentes som ei mental reinsing. Tru meg - berre når du har vore frikopla frå vestleg industripop ei stund fattar du kor allestadsnærverande han er her heime i Noreg. Det var nesten så eg fekk lyst til å søka om asyl på kulturelt grunnlag.

Eurosjavinist

Seinare turar til området har stadfesta inntrykket - dei held seg til si eiga greie. Ikkje det at ho naudsynlegvis er betre eller mindre kommersiell enn "vestleg" pop. Men ho er annleis. Og det har fått meg til å tenka

Har du høyrd om Ohm Kalthoum?

meg om kvar gong nokon seier at ei gruppe - M2M, til dømes - er "verdsstjerner".

Kva ligg i ordet "verda" her? Har du til dømes høyrd om Saber, Ohm Kalthoum, Koma Amed eller Nusrat Fateh Ali Khan? Ikkje det nei, men dei har alle selt millionar av plater, eller kassetar. Og det bringer meg attende til starten, korleis eg fann ut at eg nok var meir av ein eurosjavinist enn eg trudde.

For vi som bur i det rike, imperialistiske nord er opplærte til å tru at berre av di vi har dominert planeten økonomisk og militært, så har vi òg kulturelt einevelde. Vel, det har vi ikkje, og det skal vi vera pokker så glade for. Enn så lenge fins det heldigvis stader der du kan møte spørsmålet "Kven faen er Britney Spears?"

Ingrid Baltzersen (23) er aktiv i Palestinakomiteén og har flere Midtøsten-opphold bak seg

Islamisme

Moralistiske terroristar eller folkeleg opprør?

Islamiseringa er eit resultat av imperialismen, av at dei arabiske landa møtte kolonialismen og presset om modernitet med eit ynske om å beholda kultur og religion.

Islamiseringa er eit resultat av imperialismen, av at dei arabiske landa møtte kolonialismen og presset om modernitet med eit ynske om å beholda kultur og religion. Det å vera islamist er noko meir enn å vera muslim. Islamismen bygger på eit ynske om eit samfunn styrt etter islamske lover, sharia, og der det religiøse kollektivet står sentralt. Parallellen til islamismen i Noreg kan vera lekmannsrørsla. Dei kjempa for målsak, fråhald og for ein religion for vanlege folk. Dei var opptekne av norsk kultur og sjølvstende og kampen deira involverte og betydde mykje for vanlege folk i Noreg.

Me kan sjå islamismen på mange måtar. Me kan samanlikna dei islamistiske rørsleane med amerikanske kristenfundamentalistar som bombar abortklinikkar, me kan samanlikna dei med MST, rørsla til dei jordlause i Brasil, eller med lekmannsrørsla i Noreg. Ein vil finna skilnadar og likskapar med dei fleste. Men viss ein brukar ein marxistisk analysemåte og ser på kva dei gjer og korleis dei får med folk, vil ein få eit overraskande nyansert bilete.

Muslimske brør i Egypt

Den islamistiske rørsla starta i Egypt med danninga av "Foreninga av muslimske brør" i Kairo i 1928. Dei muslimske brørne var for det meste religiøst eller teknisk utdanna unge menn, frå lågare middelklasse på landsbygda og i småbyar. Desse unge mennene var skeptiske til den vestlege påverknaden og ville skapa eit teknisk moderne

samfunn bygd på islam. Samtidig var få av dei teologisk lærde, og religionen dei forkynna var for vanlege folk.

Brørne bygde seg opp i Egypt i perioden fram til 1948. Dei satsa på å skaffa folk helsestell og sosiale hjelpetiltak, og dei kjempa mot den britiske imperialismen. Dei kjempa òg i krigen mot opprettinga av staten Israel.

I 1948 stramma regjeringa grepet og erklærte Dei muslimske brørne for oppløyst. Etter dette vart dei mindre sentrale i politikken, både fordi dei vart grundig undertrykte, og fordi Nasser (president i Egypt frå 1954 til 1970) innfridde ein del av krava om nasjonalisering og velferd. Men på 80- og 90-talet var det tydeleg at regjeringspolitikken ikkje fungerte, og IMF sine strukturtilpasningstiltak la ned dei siste restane av velferdssystemet.

Dei sterke banda Egypt har oppretta med USA, sviket til Sadat når han inngjekk fredsavtale med Israel og dei stadig aukande classeskilnadene har gjeve islamistane eit auka oppsving, både parlamentarisk gjennom andre parti, og gjennom nye organisasjonar, slik som al-Jama'a al-Islamia som er militante og har hatt valdelege aksjonar.

Heilag krig i Palestina

I Palestina fekk Dei muslimske brørne ein del oppslutning etter deltakinga i krigen mot Israel i 1948. Dei fortsatte med å bygga opp helsearbeid og sosialt arbeid, men hadde begrensa politisk oppslutning. Men i 1980 kom ei utbrytergruppe av Dei muslimske

brørne: Jihad al-Islami (Islamsk heilag krig). Dei starta med aksjonar mot militære og busetjarar. Det auka konfliktnivået og Israel sin straffepolitikk mot sivile var med på å starta intifadaen, det palestinske opprøret, i 1987. I denne politiske røynda såg Dei muslimske brørne at det var på tide å komma politisk og militært på banen. Dei starta opp Hamas, ei gruppe som framleis er sentral i den palestinske motstandskampen. Hamas vaks i popularitet og er ein konkurrent til Fatah (partiet til Arafat) sjølv om dei anerkjenner PLO og Arafat som president. Hamas si politiske oppslutning ligg i at dei framleis driv væpna kamp, og i det sosiale arbeidet dei driv.

Terrorisme eller folkeleg opprør?

Venstresida si analyse av islamismen kan lett bli prega av at islam er det nye fiendebiletet til Vesten. Me må analysere islamismen som ei motstandsrørsla i land som vert undertrykte av vestleg imperialisme. Islamismen ser bakover i forhold til å finna eigen kultur og styresett. Dei ser framover i forhold til teknologi. Forholdet til menneskerrattar, demokrati, kvinna si stilling og andre saker som er viktige for oss er ein diskusjon i mange islamistiske rørsler, men utfallet av denne diskusjonen vert ikkje betre av at vestleg venstreside einsidig fordømmer islamistane. Dei islamistiske rørsleane må vurderast konkret, frå rørsle til rørsle og frå handling til handling.

Ingrid Baltzersen
genv@yahoo.com

TUNISIA FRA BUSSVINDUET

av Hege Bae Nyholt hegebn@sosialisme.no

FOTO: IDA T. VALVIK

Utenfor vinduet flimrer oliventrærne forbi, hundretalls, på snorrette rekker. Hvor enn du snur hodet er det oliventrær på oliventrær. Innimellom trærne vandrer det sauer i større eller mindre flokker, alltid sammen med en gjeter - som oftest en mann. At det kan være noe særlig å beite på her slår meg som en umulighet, mellom trærne er det bare tørt og goldt.

En sau er på avveie, gjeteren plukker opp en stein og kaster den, og sauene bykser tilbake til de andre.

Svakt registrer jeg guidens messende stemme: «Som dere kan se på venstre side har den nye presidenten brukt store ressurser på å demme opp mot ørkenspredning. Legg merke til de svarte vannslangene med de små hullene som slipper ut akkurat nok vann. Og på høyre side nå ser dere at landbruket drives på samme sjarmerende måte som det alltid...»

Presidenten er ikke spesielt ny. Han fikk makta i et statskupp, kuppmakeren var en av den tidligere presidentens betrodde menn og når presidenten begynte å bli svært så dement så han sitt snitt og overtok presidentpalasset. Det skal ikke ha vært et blodig kupp. Jeg tenker på en egyptisk venn av meg som hevder at statskupp er den beste måten å få dyktige ledere. Vinner man kuppet har man styrke til å være president. Taper man, så var det like bra for da hadde vel han heller ikke dugd noe videre.

«Jajamenn! Presidenten har virkelig satset på landbruket», bryter guiden inn. «Her ser dere en kontrollstasjon for vannledningene. Som dere kanskje vet er mesteparten av ørkenen tørt steppelandskap, mens bare en femtedel er sanddyner. Langt der fremme på

høyre hånd kan dere se en av de mange oasene vi kommer til å passere på vår vei. Og som dere ser er det ikke bare to palmer og en hytte, men hele byer, ha - ha-ha, nei Donald Duck har nok aldri vært i en ordentlig oase.»

Medpassasjerene humrer med tanke på Donald i ørken og bak i bussen hyler en unge at den må tisse, og det nå.

Det blir lengre mellom olivenlundene og trærne blir lavere. Jorda har skiftet til en gullig grå farge, vi befinner oss i ytterkanten av Sahara. Langs veien ligger det små slakterbutikker. De er ikke til å ta feil av, alle er malt sjokkrosa. Angivelig for å etterligne fargen på sølet på veggene etter slakten. Her og der henger det en sau og blør ut, det slaktes Halal. Det vil si med en bønn til Allah, hodet vendt mot Mekka, så kuttet strupen og dyret tømmes for blod før det parteres.

Det er en jevn strøm av kunder. Kjøtt er billigere å kjøpe langs veien enn inne i byene, og med en minstelønn på ca. 1000 kr i måneden, noe svært mange lever på, er det viktig å utnytte tilbudene som finnes. Egentlig ikke så veldig annerledes enn foreldrene mine som reiser byen rundt etter de beste tilbudene, tenker jeg.

Guiden bryter igjen inn i min tankerekke. Denne gangen er det skoleverket det fortelles om. Skole er gratis «så langt hodet rekker», ifølge guiden nok et tiltak for å demme opp for fundamentalistiske tendenser i landet. Mens jeg lytter med et halvt øre til den evige strømmen av mer eller mindre interessante ting som kommer på svorsk fra høyttaleren kommer jeg på noe som ble fortalt meg en fuktig natt på et av Oslos utsteder. En kjæreste av en venn hadde bodd i Tunisia i

noen måneder og hadde observert at ganske mange av de kvinnelige skoleelevene og studentene hadde tilbudt seksuelle tjenester til sine lærere og professorer. Den gangen hadde jeg tenkt «aldri i verden, muslimske jenter prostituerer seg ikke for karakterer», og stemningen hadde blitt ganske amper mellom meg og den nevnte kjæreste. Men nå virker det litt mer logisk, sjøl om logisk kanskje ikke er riktig ord. Det er helt for jævlig at jenter må prostituere for å gå videre i et skolesystem som er kun basert på karakterer og prestasjoner. Jeg kjenner at jeg blir enda litt mer kvalm enn det humpinga og dumpinga på den såkalte «nye hovedveien» allerede har sørga for. På veien har vi passert en del kvinner, noen tulla inn i sjal, men de fleste vestlig kledd som meg. «Kanskje en av dem,» tenker jeg.

Verken den gamle eller den nye presidenten er spesielt glad i islamsk fundamentalisme, blant tiltakene finner en at det er forbudt å organisere politiske bevegelser på bakgrunn av religion, og at den offisielle fredagen er søndag, og ikke fredag, som er den hellige dagen for muslimer.

Men tankerekka blir igjen avbrutt. Denne gangen er det ikke guidens evinnelige mas, men et høyt snøft fra en av de andre passasjerene. Kanskje han oppdaga at han var lurt i den handelen han var så fornøyd med ved siste stopp. Fem skorpioner i ramme for bare 350 kroner

Dagen går mot hell. Utenfor vinduet er himmelen et vell av fargesjatteringer. Fra rosa til purpur. Det er vakkert. Borte er tankene om prostitusjon blant skolejenter, fattigdom og vannmangel. Det er bare meg, en sliten turist, og Sahara i all sin prakt.

OSLO 2002

Dato: 24. juni 2002

Sted: Oslo

Anledning: 10.000 hjerter
var samlet i gatene for å glede
seg, og for å demonstrere mot
verdensbanken.

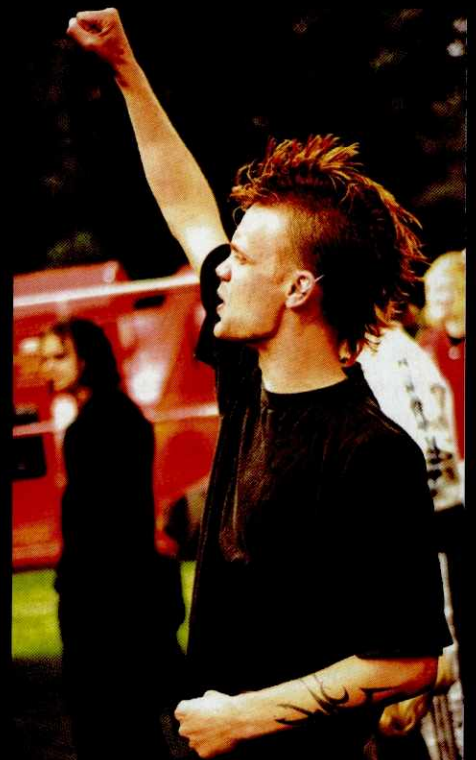
FOTO: ELLINOR DALBYE

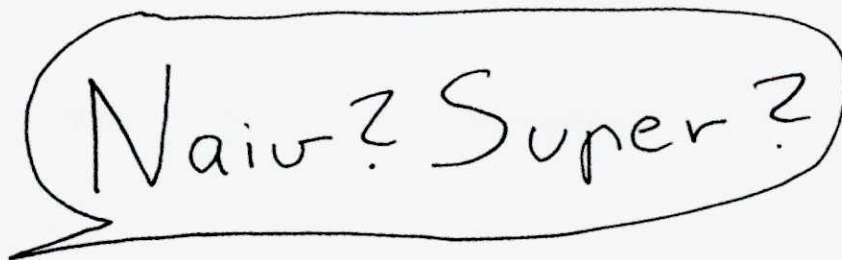

OSLO 2002

OSLO 2002

av Tor-André Bergli
taqbergli@hotmail.com

Den nye, unge litteraturen er *naivistisk*, sies det. Hva skal dét bety? Og hva skal det være godt for?

På slutten av 1800-tallet fantes det en del kunstnere som bestemte seg for at de ville male mer sånn som barn gjør det, og de satte på båten idéer som dybde og skyggelegging i sine malerier. Det var en reaksjon på en periode hvor kunstnere var voldsomt opphengt i detaljer og at det skulle være overdådige ornamenter og annen slags dill på alskens kunstverk. Naivistene ville ha en kunst som var mer eller mindre fri for akademiske regler, og målet deres var å vise verden gjennom barn sine øyne. Derfor ligner tegningene deres i stor grad, vil noen si, på tegninger som en hvilken som helst laban kunne ha tegnet. Den viktigste forskjellen lå hovedsakelig i at naivistene hadde en nøye uttenkt teori for kunsten sin. Noe som ikke er enhver laban forunt. Først og fremst var denne bevegelsen knyttet til franskmannen Henri Rousseau, men også den mer kjente Marc Chagall gjennomgikk en syndig periode hvor han malte naivistisk.

Hunder som flyr

Innen litteraturen har i grunnen naivisme ikke alltid vært et særlig hyppig brukt begrep, i hvert fall ikke om man sammenligner det med en del andre retninger. Det finnes få, om noen, forfattere med internasjonalt ry som passer særlig godt inn under kategorien. Og kanskje enda færre som ønsker å gjøre det. Likevel er det et og annet utskudd som har blitt stemplet.

En av dem var den russiske surrealistiske barnebokforfatteren Daniil Kharms som i årene før andre verdenskrig skrev en rekke kortprosattekster og skuespill hvor noen av ingrediensene blant annet var snakkende verktøy og hunder som fløy rundt i luften. Man kan ane at det å få merkelappen naivist

ikke akkurat var noen hedersbetegnelse. Men så har da heller ikke forfattere nærmet seg sjangeren ustraffet.

Ukult og simpelt

I Norge var nok begrepet en lang stund forbundet med den bebartede forfatteren og sløydlæreren Arild Nyquist. Og han fikk gjennomgå. En god del politikere mente faktisk at noen av diktene hans var så simple at de begynte å diskutere om sånt egentlig var verdig statsstøtte. Diktsamlingen hans *Nå er det jul igjen!* (1972) ble betegnet som søppellyrikk og naivisme var, i det store og det hele, ikke så kult.

Barnslig braksuksess

Men i 1996 skjedde det plutselig noe rart. Cappelen forlag slapp den andre boka til for-

I naivismen lengter menneskene tilbake til en bekymringsløs barnetilværelse.

ILLUSTRASJON: KIM HIORTHØY

fatteren Erlend Loe, og den ble det man kan kalle en umiddelbar braksuksess. Ikke bare ble boka rost opp i skyene av store deler av kritikerkorpset, den ble også en hit blant publikum. Tre år etter at den kom ut, toppet den fortsatt salglisene i bokhandlene. Loe skildret visstnok det som en hel generasjon følte: At verden var blitt for stor og uoversiktlig, at menneskene savnet mål og mening med livet og følte en lengsel tilbake til en bekymringsløs barnetilværelse. Det var voldsomme greier.

Mye på grunn av bokas tittel, *Naiv.Super*, begynte en del å snakke høylydt om naivisme. Det var en og annen som mente at man stod på terskelen til en ny æra i norsk litteraturhistorie, nemlig Naivismen, og at kritikerne burde sørge for å legge ekstra godt til rette for denne typen litteratur. Men når sant skal sies var det ikke så mange som var av denne oppfattelsen. De fleste mente nok at det var litt i drøyeste laget at bøker skulle behandles annerledes, fordi en bok med ordet naiv i tittelen tilfeldigvis ble en salgsuksess.

Naiv suppe

Likevel ble naivisme et motebegrep, og det ville kanskje ikke være en alt for stor overdrivelse å hevde at enkelte gikk mer eller mindre mann av huse for å beskyldte diverse kulturpersonligheter for å være naivister. Erlend Loe, Harald Eia og Bård Tufte Johansen, Odd Børretzen og Kim Hiorthøy er bare fem av disse diverse. Det disse folkene grovt sett har til felles er at de får folk til å le (endog i noen tilfeller gapskratte. En gang jeg var på biblioteket satt en fyr og leste i romanen *L* og regelrett skoggerlo, slik at jeg nærmest ble pinlig berørt).

Ok, det er nok riktig at det finnes en trend

i norsk kulturliv som kan knyttes opp mot naivismebegrepet. Det er muligens også riktig at denne trenden har en del å skylde til romanen *Naiv.Super*, men det blir likevel litt i voldsomste laget når det nærmest blir slik at en hel generasjon skal bli plassert i en sånn kategori mer eller mindre uforskyldt. Det kan til tider virke som at om man er i alderen noen og tjue til tretti (eller heter Odd) og driver med kunstneriske, helst litterære, krumspring så tilhører man automatisk en slags naivistisk sekt (hvis man da ikke har giftet seg inn i kongehuset). Det virker faretruende og gjør meg noe bortimot glad for at jeg verken er en del av den aktuelle generasjonen eller driver med litteratur.

Intimisme?

Som det virker på meg, er det ikke nødvendigvis naivisme som preger den såkalt nye,

eller unge, litteraturen sterkest, men det å prøve å gi et uttrykk for den trangten mange føler til å trekke seg vekk fra en uhorvelig stor og farlig verden, og inn i en mer intim, privat sfære. Naivismen, dyrkingen av det barnslige, er bare en av formene dette får.

Likevel er det sånn at den naivistiske sjangeren har fått lov til å sette mye av tonen for norsk litteratur de siste årene. Antakelig fordi den har vært så uhorvelig mye i fokus.

Den innebærer selvfølgelig også en skrivemåte som er rimelig grei å lese for de aller fleste, og når verden har forandret seg så radikalt som den faktisk gjorde på begynnelsen av 90-tallet, er det kanskje ikke det underligste at tilværelsen kan fortone seg både forvirrende og uforståelig for hvem det skulle være.

Det er ofte de store spørsmålene som blir problematisert i naivismen. Tid, kjærlighet

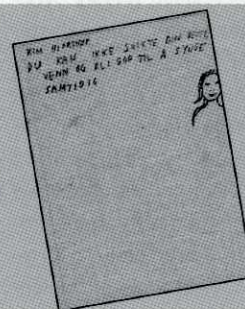
og meningen med livet er gjengangere. I Loes tredje roman, *L*, er utgangspunktet at alt har blitt oppdaget, landet er bygd og det er ikke så fryktelig mange arbeidsoppgaver igjen for dem som er født lenge etter krigen.

Mange vil påstå at dette er en overdrivelse med få sidestykker. Om man setter kikkerten til øyet og tar seg en titt omkring er det ikke akkurat måte på hvor mange oppgaver som står uløst, vil noen antakelig hevde. Og det tror jeg i så fall de gjør med rette.

Kanskje hadde det vært betimelig med en litteratur som er litt mer vågal, uten å bli dumdristig. En litteratur som undersøker og prøver å forstå det besynderlige samfunnet vi nå engang har dumpet ned i, i stedet for å være alt for opptatt av å kaste ball eller banke på brett. Man kan jo som kjent ikke drive med sånt til evig tid.

Er det lys i tunnelen?

Kim Hiorthøy er en av landets mest ettertraktede tegnere. Han har laget musikk og vært på lanseringsturné i USA. Nå er hans første bok et faktum. *Sover denne mannen aldri?*

Kim Hiorthøy:
**Du kan ikke svikte
din beste venn og
bli god til å synge
samtidig**
Oktober, 2002
80 s. Innb.

Tvilsomt, for boka med den tilsynelatende moralistiske tittelen *Du kan ikke svikte din beste venn og bli god til å synge samtidig* er, på tross av sitt ellers noe slanke format, i tillegg forsynt med en rekke forseggjorte illustrasjoner som fungerer som gode supplementer til teksten. Det er bilder av stort sett menneskeløse landskap, men som likevel er preget av mennesker. Enten ser vi en høyblokk om natten, med lys i noen vinduer, eller vi ser en benk hvor noen har satt igjen en kaffekopp. På det eneste bildet hvor vi kan se et helt menneske sitter en mann ved et bord med ansiktet begravd i hendene. Ved siden av sitter en fattet hund, i dress, og røyker.

Man får inntrykk av at mannen er hjelpeløs, og det er nettopp hjelpeløshet som er

tema for mye av det Hiorthøy skriver om i boken sin. Som for eksempel hos mannen som veiver med en fin, gul ballong foran øynene på kjæresten sin for at hun ikke skal gå fra ham. Eller han som kler på seg for å gå ut og løpe, men som oppdager at han egentlig ikke har lyst til det likevel. Alt blir vanskelig og han setter seg ned og gråter.

I løpet av de 45 korte tekststykkene som boka er gjort opp av, er det noen karakterer som resignerer overfor problemene sine. Men i motsetning til mange av de andre tafatte karakterene i litteraturen har gitt oss det siste tiåret viser Hiorthøy oss faktisk noen som prøver å finne en løsning. Dessverre går det ofte galt. Mannen som bommer en røyk av en hest, og deretter kler seg naken for å være som hesten, finner ut

at det ikke er en tilværelse som passer for ham. Det blir kaldt og han tenker at han skulle tatt med seg kaffe.

I all hovedsak tar boka opp igjen den velkjente historien om unge mennesker som ikke klarer å finne mening i en kompleks og vanskelig verden. Visst er det morsomt og sjarmerende, men har vi ikke lest det samme både en og to, om ikke enda flere, ganger før?

Man kan fort få inntrykk av at forfatteren mener at det ikke er stort å gjøre med hjelpeløsheten, men en av karakterene i boka våkner en natt og tenker at *her finnes en mulighet*. Neste gang vil jeg gjerne lese mer om denne muligheten, ikke bare problemene.

Tor-André Bergli
taqbergli@hotmail.com

Frøken merkebevisst

Hun er kanskje det nærmeste man kommer en rockestjerne innenfor den nye bevegelsen mot global konsernmakt. Det eneste Naomi Klein gjorde, var å skrive en bok om logoer. Trodde hun.

Naomi Klein:
No logo
Oktober, 2002
516 s. Hft.

En anmeldelse av *No Logo* flere år etter at den kom ut kan virke som et pinlig resultat av dårlig timing. Likevel viser masseprotestene mot økt konsernmakt, fra Seattle 1999 til Oslo 2002, at bokas aktualitet øker i takt med den økonomiske globaliseringen.

Swoosh

Utgangspunktet til Klein er å vise hvordan konsernene stadig overtar fysisk, så vel som mentalt rom. På den ene siden preges bybildet av enorme reklameplakater som befester konsernenes erobringer, noe som igjen gjenspeiler en stadig kommersialisering av det offentlige rommet. På sine snedige måter prøver merkevarebyggerne å finne veien inn til våre hjerter og hjerter. "Varene produseres i fabrikkene", forteller en av brandingkonsulentene i boka, "men merkene produseres i folks hoder". Nike-logoen, den berømte swooshen, var den mest populære tatoveringen i USA

før 11. september, frem til den ble utkonkurrert av det amerikanske flaggets stjerner og striper. En av Nike sine konsulenter som har logoen tatovert på magen forteller at hver gang han ser seg i speilet om morgenen, gir tatoveringen ham den energien han trenger, fordi han automatisk tenker "Just do it".

Klein trekker frem mange amerikanske selskaper, men Nike er et godt eksempel på hvordan et sporty og tidsriktig image egentlig er basert på umenneskelig utbytting. Samtidig som Nike økte sine utgifter knyttet til markedsføring fra 25 til 500 millioner dollar i tidsperioden mellom 1987 og 1997,

la de ned fabrikkene sine i USA en etter en. Produksjonen ble flyttet til rundt 700 leverandører i land som Mexico, Filippinene, Indonesia, Vietnam og Kina, der uavhengige fagforeninger formelt eller uformelt er forbudte. I en frihandelssone på Filippinene møter Klein et skilt hvor det står "Ikke hør på bråkmakere og oppviglere". Arbeidsforholdene i såkalte sweatshops har etterhvert blitt kjent for verden: Arbeidsdagen varierer mellom tolv og seksten timer, sykelønn og overtidsbetaling finnes ikke, unge kvinner blir trakassert gjennom obligatoriske graviditetssjekker og verst av alt - man står hele tiden i fare for å få sparken. De historiene som *No Logo* forteller om disse arbeiderne er ukjent for folk flest, selv om logoene til selskapene de jobber for, er kjent for alle.

Fra bokbål til bokbad

Hvis gutta i Financial Times og The Economist skulle fått lov til å lage bokbål på speiderturene sine til Wall Street, ville nok *No Logo* vært en av de første bøkene som ble fortært av flammene. The Economist viet faktisk et helt nummer til boka, med tittelen "Pro Logo - why brands are good for you", der de går til frontalangrep på boka til Klein. Men fremfor å bli kastet på bokbålet havnet hun i Bokbadet, ett av mange steder der hun har bidratt til å spre kritikken av den nyliberalistiske globaliseringen for et bredt publikum, og samtidig gjort antikapitalisme spise- lig for flere mennesker.

Etter 11. september ble bevegelsen mot global konsernmakt erklært død, og en amerikansk avis bar overskriften "Antiglobalisering er så passé". I følge Klein

er det snarere tvert i mot. I sin iver etter å overtale andre land til å godta USAs terror- krig, leide Colin Powell inn Charlotte Beer, en brandingkonsulent som tidligere har jobbet med å markedsføre alt fra elektriske bor til hermetisert hundemat, for å markedsføre USAs utenrikspolitikk. Han så ikke noe problematisk ved det at Beers ikke hadde noe som helst kunnskap om amerikansk utenrikspolitikk eller diplomati. "Vi selger jo et produkt", sa Powell og understrekte overbevisende: "Hun klarte å få meg til å kjøpe Uncle Ben's ris".

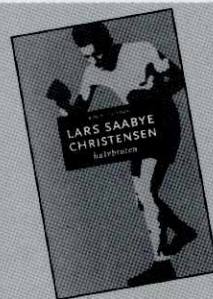
Ikke så passé

No Logo er et godt journalistisk arbeid, og et av de fremste styrkene ved forfatteren er at hun ikke er redd for å antyde de store sammenhengene i de forholdene hun tar opp. En stor del av grunnen til at *No Logo* har fått den sentrale plassen som den har i "den nye bevegelsen", er nok at den er skrevet til oss - det hun gjør er å sette vår hverdag som unge konsumenter i Vesten i sammenheng med hverdagen til unge arbeidere i fattige land, uten den moralistiske undertonen som vi kanskje har vært vant til. Klein kombinerer et moderne språk og oppdaterte referanser til populærkulturen med en genuin interesse for menneskers hverdag, kanskje aller mest ungdommers liv, fra McDonalds-ansatte på Manhattan til sweatshop-arbeidere i Manila. *No Logo* er derfor ikke bare en bok om logoer, men en bok om mennesker, kanskje aller mest en bok om oss. Og det er jo ikke så passé.

Yohan Shanmugaratnam
yoshan2000@hotmail.com

Allerede en klassiker

Tusenvís av nordmenn har allerede lest *Halvbroren*, og hvis du ikke er blant dem, har jeg bare en ting å si: Denne boken kommer til å bli, om den ikke allerede er, en klassiker i norsk litteratur. Det bare å sette seg ned å lese.

Lars Saabye Christensen:
Halvbroren
Cappelen, 2001
650 s. Hft.

Hovedpersonene i romanen er halvbrødrene Fred og Barnum. De er fjerdegenerasjons etterkommere av den danske stumfilm-skuespillerinnen Ellen Jebsen, eller Den Gamle som hun kalles av sine nærmeste. Hele familien, med alle slektsledd representert, er bosatt i Kirkeveien i Oslo. Historien starter 8. mai 1945, frigjøringsdagen, da Vera blir voldtatt på tørkeloftet. Ni måneder senere kommer Fred til verden. Noen år senere kommer også Barnum til, unnfanget under noe lykkeligere omstendigheter. Han vokser opp med en far som bare er periodevis tilstede grunnet en noe lyssky forretningsvirksomhet.

Det er gjennom Barnums øyne vi får høre denne historien. Det er han som observerer og forteller, det er hans opplevelser som står

i sentrum. Barnum er den typen som liksom aldri passer inn. Han er liten av vekst, noe som selvfølgelig medfører mobbing på skolen, og ingen venner. Og venneløs forblir han helt til begynnelsen av tenårene da han møter Peder og Vivian, som er om mulig like utenfor som han selv. I tillegg står forholdet mellom Barnum og Fred sentralt i denne romanen. Fred er nok i samme posisjon som Barnum, utenfor og på søken etter sin vei, noe som etter hvert fører ham ut på vandring. På overflaten kan nok forholdet mellom dem virke kaldt, men det ligger veldig mye usagt under.

Halvbroren er Christensens ellefte roman. Og han fornekter seg ikke i denne heller. Det litterære landskapet er det samme, etterkrigstidens Oslo. Tidsrom og åsted for hans

egen oppvekst. Den skrivestil som etter hvert må kunne karakteriseres som Christensens eget språk, er i aller høyeste grad til stede. Det som kjennetegner ham, er hans unike evne til å få hver setning til å lyde som en diktstrofe. Poesien er i alt han skriver. Når man har en så utpreget måte å skrive på, kan man lett sette seg fast i et spor, slik at man ender med å repetere seg selv. Christensen har imidlertid ikke gått i den fellen.

Halvbroren har fått gode skussmål fra et samlet kritikerkorps og en stor lezerskare. Og som jeg sa innledningsvis: Det er bare å sette seg ned og lese!

Hanne Brevik
hannecb@yahoo.no

En upålitelig historie

Knut Nærum har fått en genial idé, skjønt noen av poengene er litt platte.

Knut Nærum:
**Norsk litteraturhistorie
fritt etter hukommelsen**
Cappelen, 2001
220 s. Hft.

Dette er, som tittelen avslører, en bok hvor Knut Nærum tar for seg Norges litteraturhistorie fritt etter hukommelsen, på en litt original og humoristisk måte.

Boka er for deg som kan litt, men ikke har tatt hovedfag i litteraturhistorie. Og jeg vil understreke viktigheten av det. For dette er en bok for deg som kan litt. Hvis ikke kan du gå i den fellen at du faktisk tror familien i Jonas Lies mest berømte roman bodde på

Gilde og drev pøsefabrikk. Her forteller og forklarer han, helt fra hulemenneskene som lager hulemalerier via romantikken, realismen og naturalismen og til vår moderne litteratur. Han forteller om personligheter gjennom historien og hva de skrev, og det er der Nærum ofte tyr til satiriske kommentarer og frekke påstander.

Selve idéen bak *Norsk litteraturhistorie*, å se med et skrått blikk på litteraturhistorien,

er genial. Og langt på vei lykkes han, selv om poengene noen ganger er litt platte. Han beviser at historie ikke nødvendigvis må være traurig og kjedelig. For dette er en sjeldent lettlest bok. Og derfor synes jeg den virkelig er verdt å leses fra perm til perm. I alle fall ta en kikk om du ikke gidder annet.

Camilla Valle Bakke
camilla@valle.bakke.no

Informasjons

av Anette Hansen

Det er stille. Så startar ein telefon å ringa. Han ringar eit par gongar, så vert røret tatt av. Ei kvinnerøyst kjem på tråden. Ho høyrast oppkava ut.

– J-ja?

– God dag, frue, seier det i den andre enden. Mannen som pratar har ei mjuk, varm røyst, og høyrast ut som han har det keisamt. – Mitt namn er Karl, og eg er med i ei informasjons-samling for Aktiv Consult Marknadsanalyse. Så fint at du er heime!

– Eg trur ikkje eg kan prata med deg nett no...

– Eg skal berre stilla nokre korte, enkle spørsmål. Det går så fint så!

– Jamen, du skjønar, eg er midt oppe i noko.

– Det tar berre eit par minutt. Kor gamal sa du at du var?

– Eh... 26 år. Vel, uansett, poenget er at han kan koma attende snart...

– 26 er inga alder for ei kvinne! Du seiar "han", du er kanhende gift?

– Ja, vi er jo gift enno, men eg har freista å ta ut skilsmisse.

– Då kryssar eg av på "Gift". Har de barn?

– Ja, vi har ein son.

– Eitt barn i hushaldet altså.

– Nei, sonen min er hos mor mi.

– Javel. Dette går bra, skal du sjå.

Det er ikkje noko å vera redd for.

– Trur du det?

– Jada, det går stort sett bra, veit du! Har du kjent deg trua nokon gong?

– Ja. Han sa at han skulle drepa meg om eg gjekk frå han.

– Kor mange gongar har det skjedd, ein gong, to til tre gongar, fire til fem gongar, eller meir?

– Eg anar ikkje, eg har mista tellinga. Eg er redd han meiner det!

– Har du teke kontakt med politiet i samband med desse hendingane?

– Ja, ein gong, men dei sa at dei ikkje kunne gjera noko.

– Og syns du dei ga for lite, nok, eller for mykje merksemd til saka di?

– For lite! Høyrer du ikkje etter? Dei sa jo at dei ikkje kunne gjera noko!

– Nettopp. Vil du seia at du bur i eit lite, mellomstort eller stort hus?

– Eg bur i Valdemarsgate 10, det lille gule huset på toppen av Strømbakken. Kan du hjelpa meg?

– Har du tilgang til kollektivtransport der du bur?

– Du kan ta buss nr. 3, han stoggar rett utafor huset. Men skund deg, eg trur han freistar å koma seg inn!

– Synes du det går fort eller sakte å koma seg heim ved hjelp av kollektivtransport?

– Fort! Fort! Han kjem til å drepa meg!

– Dette går så fint, no er vi over halvvegs. Held du orden i din eigen økonomi, eller leigar du hjelp av ein rekneskapsfører?

– Men skjønar du ikkje? Eg treng HJELP! Herregud, no trur eg han slår ned døra...

– Føler du at velferdsstaten i stor nok grad gir deg tryggleik, eller føler du behov for private ordningar, som forsikringar?

– Eg trudde eg var trygg her! Fort, ring politiet, no kjem han.

Det høyrast ut som om telefonrøret vert sluppe på golvet. Karl held fram som før.

– Syns du oljefondet burde investerast her i Noreg, eller burde det plasserast i utlandet?

I bakgrunnen høyrer vi kvinnerøysten som ropar.

samling

- UT! UT NO, SEIER EG!

- Og om det var val i morgon, ville du då ha røysta på den noverande statsministaren sitt parti?

- NEI! NEI! HERREGUD...

- Då har vi berre eit par spørsmål att. Neste spørsmål handlar om...

Det høyrast eit høgt smell, etterfulgt av eit kort skrik.

- Eh...hallo?

I bakgrunnen høyrast lyd av dumpe smell, berre avbrote av nokre lave stønn.

Karl hevar røysta.

- HALLO?

Det er stille ein kort stund. Så kjem ei mannsrøyst på tråden. Han høyrast tungpusta ut.

- Hallo...

- Ja, som eg sa, vi har berre eit par spørsmål att.

- Eh, kan dette venta litt?

- Det tar berre eit minutt eller så.

Som eg sa, til slutt skal eg spørre om ting knytt til lov og orden.

- Eh....javel?

- Syns du politiet burde prioritera arbeid mot vald i heimen høgare, lågare eller omtrent som i dag?

- Lågare.

- Og på ein skala frå ein til fem, der ein er sær misnøgd og fem er sær nøgd, kor nøgd er du med politiet sitt arbeid?

- Fem.

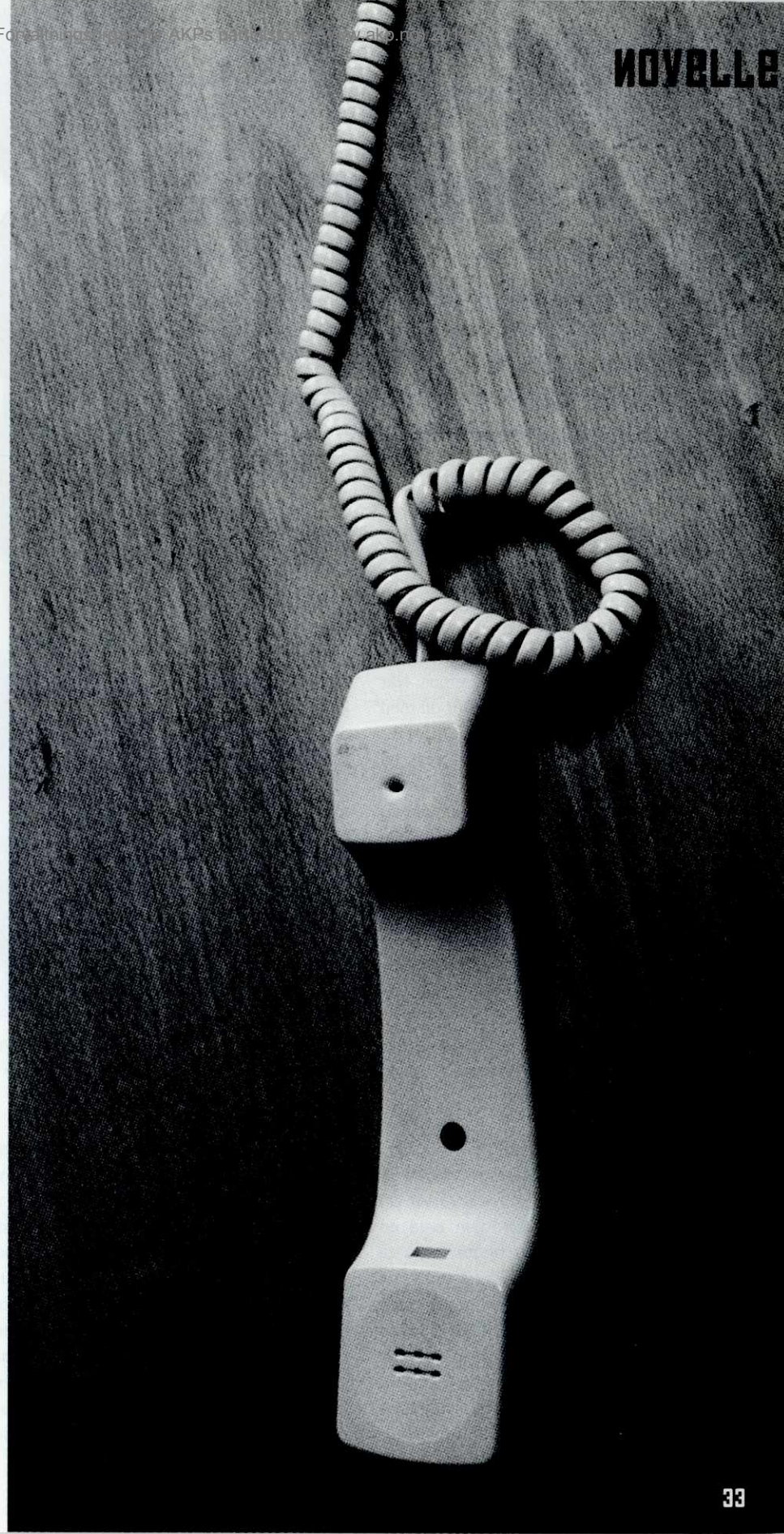
- Og syns du politikanane bør løyva meir ressursar til valdsførebyggande tiltak?

- Nei.

- Det var alt. Tusen takk for at du stilte opp!

- Sjølv takk.

Lyden av eit klikk høyrast, og så vert det stille.

REBELLEN

- Hvorfor ikke?

I juni stod hun ansikt til ansikt med ungdom merket for livet av borgerkrig. Nå skal hun lede 120.000 velfødde ungdommer gjennom landets største solidaritetsaksjon for ungdom.
- Hvorfor ikke? spør Idunn Myklebust (20).

av Bjørnar Eide Moxnes
bjornar@sosialisme.no

- Motstand skal være en fest! Solidaritet er ikke bare riktig og viktig. Solidaritet er masse kule og engasjerte ungdommer. Når du lager samba og liv i gatene, da får du med deg folk!

Idunn Myklebust begynner å få fart på snakketøyet nå. Hun lener seg over bordet, prater i vei om Sierra Leone, engasjement og solidaritet. Det virker som hun har glemt de tusenvis av timer med arbeid som ligger foran henne: Løse 5000 tillitsvalgte over hele landet gjennom årets Operasjon Dagsverk. Hovedansvaret for en kampanje som samler inn over 25 millioner kroner og engasjerer mer enn 120.000 elever landet rundt. Og dama ser ikke det spor bekymret ut.

Koker det av kaos, stress og forvirring bak den rolige fasaden? Eller er Myklebust rett og slett uforskammet avslappet?

Likandes trønder

Seinere i uka, etter en håpefull telefon til Operasjon Dagsverks hovedkvarter i Lakkegata i Oslo, sitter jeg igjen med en skuffende kjedelig fasit. Vi ringte for å få lirka ut noen saftige detaljer, for å høre hva Idunn gjør når hun ikke er profesjonelt intervjuobjekt. Svarene vi fikk var: Idunn har kontroll. Idunn har oversikten. Hun er både personlig og samtidig profesjonell. Som fraser fra Det Nye. Det mest irriterende noen kunne komme på etter lang tenkepau-

se, var at sjefen sjøl ofte kom med historier fra "Den dominikanske", fra den gang hun var på studietur i Karibien. Enten altfor lojale medarbeidere, eller så er OD-sjefen rett og slett en likandes trønder

Skjør optimisme

Vi befinner oss altså på en av de hippere kafeene i byen, nederst på Grünerløkka. Idunn forteller om reisen til Sierra Leone, og om

møtet med et krigsherjet folk. Fortellingene virker uendelig fjerne og langt unna, når Oslo ligger fredelig og dører i sommervarmen. Vi får høre om et land der en blodig borgerkrig raste i over 10 år. Ingen ble skånet, alle har en historie å fortelle. Om kidnapping. Om tortur, vold, slektninger som ble drept, venner drevet på flukt. Samtidig, et folk med en forbausende tro på framtida.

- Vi møtte en familie der begge foreldrene hadde flyktet fra geriljaen. Sønnen ble tvunget inn i barnesoldatenes rekke i den

Operasjon Dagsverk representerer handling, arbeidet får konkrete resultater, mener OD-leder Idunn Myklebust (20).

FOTO: JACOB SKJELBERG

samme geriljaen, mens søstra klarte å rømme på egenhånd. Nå lever familien sammen igjen. Holdninga til mora er typisk for folk i Sierra Leone: "Han er sønnen vår, vi kan ikke stenge han ute". De er krigstrøtte, men de har ikke mista drømmene for det. De tilgir, og de ser framover, og foreløpig er det en enorm optimisme i landet.

Idunn legger vekt på "foreløpig".

- Krigen sluttet for fem måneder siden. Da vi besøkte landet i slutten av juni, møtte vi ungdom som organiserte seg og stod på

døgnet rundt for skape en framtid. De har satt i gang en masse prosjekter, en del grupper driver traumebehandling gjennom teater og drama. Men, hvor lenge vil optimismen vare? Når ser de at prosjektene ikke lar seg gjennomføre, fordi det ikke fins penger?

OD-sjefen blir mer intens.

- Vi må trå til nå! Viljen fins der idag, og den kan være borte om kort tid.

- OD er handling

Veien var temmelig kort fra Katedralskolen i Trondheim til Freetown i Sierra Leone. Idunn oppsøkte samtlige ungdomsorganisasjoner på venstresida såfort hun hadde startet i første klasse på videregående, men ingen av organisasjonene klarte å friste med sin kjedelige miks av mye prat, lange møter, og lite handling. Operasjon Dagsverk, derimot, representerte handling. Hun så de konkrete resultatene av arbeidet; i Brasil har de bygget opp en skole, i Indonesia har de allerede kommet langt i kampen for å bevare regnskogen.

Idunn gikk fort gradene i OD-skolen: Først er du deltakende elev, mer eller mindre interessert i kampanjen, deretter blir du lokket med i skolekomiteen, og dersom du blir bitt av basillen der, sitter du plutselig i baret som distriktskomitemedlem. På dette stadiet går det hurtig oppover med det sosiale livet, og desto raskere nedover med skoleprestasjonene. Tilslutt er det rundt 10 ungdommer som plukkes ut til hovedkomiteen, og der sitter altså Idunn på andre året.

Informasjon som må ut

- OD er en solidaritetsaksjon der norske elever gir et dagsverk til inntekt for utdanning i Sør. Det er lett å få øye på betydninga dette har for ungdom i Sør, men hva betyr egentlig OD for oss som er unge her i Norge?

- Det er vanskelig å måle engasjement! La oss si at jeg holder foredrag for en forsamling med 100 ungdommer. Tredve av gutta bakerst i salen er uinteressert. En god del av forsamlinga følger med, men bryr seg ikke veldig. Så oppdager du alltid at det kommer bort en del folk etter foredraget, for å få vite mer, og disse folka er verdt hele foredraget. Og, hvis 80 prosent av elevene etter årets kampanje vet hvor Sierra Leone ligger, og vet at det har blitt fred i landet etter en lang

borgerkrig, så betyr dette mye!

Vi er kommet inn på favorittemaet nå.

- Folk vi møtte syntes rett og slett det er viktig at de får fortalt om situasjonen sin, og at vi lærer om den. Og denne informasjonen må vi få ut til alle de elevene som skal ut og jobbe for OD i høst.

Rødt dagsverk?

- Alle er imidlertid ikke like glade i OD. Ifjor oppfordret Buskerud Fpu til boikott av OD på grunn av en artikkel om frihandel som stod i elevavisa. Blir OD rødere og rødere?

Idunn drar litt på det.

- Altså, ODerne er i stor grad radikale folk. Men OD som aksjon har et ansvar for ikke å bli mer politisk enn vi er idag. Vi skal nå ut til langt flere enn venstresida, vi skal nå ut bredt.

- Blir det ikke et stadig bredere standpunkt å være kritisk til kapitalismen? Jeg tenker på de store demonstrasjonen som har vært over hele verden de siste årene, der hovedkravet er folkemakt foran pengemakt.

Idunn ergrer seg litt over at hun ikke fikk deltatt i demonstrasjonen mot Verdensbanken 24. juni, men parerer fort spørsmålet.

- Bevegelsene mot nyliberalismen har ikke åpnet for et mer systemkritisk OD enn det vi har idag. Men at flere og flere engasjerer seg, merker vi ved at det blir lettere å få folk inn i OD. Vi må huske på at Operasjon Dagsverk skal reise rundt på skoler, og ikke turnere rundt på demonstrasjoner.

- Kjenner du igjen bildet av uengasjert ungdom?

- Den viktigste hindringa for engasjement er velstand. Blir vi for feite og fornøyde, gidder vi ikke å gjøre noe. Men, jeg syns ikke ungdom er uengasjert. Og det sier jeg ikke fordi omgangskretsen min er ti ungdommer som jobber med OD døgnet rundt. Jeg tenker heller på når jeg reiser på skoleturné sammen med internasjonale gjester - det skjer masse kult rundt på skolene i løpet av internasjonal uke!

I det vi reiser oss fra bordet, kommer jeg på et uttrykk fra reklamebransjen; *punchline*. Jeg vil ha en siste punchline fra OD-sjefen: Hvorfor skal vi kaste oss inn årets kampanje med liv og lyst?

- Hvorfor ikke?, er det kontante svaret.

EG MØTTE EIN KJENDIS

Sonja og eg

Året var 1986, sjukehus heit sjukehus og Sonja var kronprinsesse. Eg var innlagt på barneavdelinga ved Regionssykehuset i Trondheim, det som no ber det litt meir blærate namnet St. Olavs Hospital.

Vi skulle få storfint besøk. Hans kongelige høgheit kronprins Harald og hennar kongelige høgheit kronprinsesse Sonja skulle kome på besøk. Sjukehuset hadde kjøpt inn nye møblar og alt som kunne krype og gå av helseper-

sonell i Stiftsstaden var på jobb og sto stramt på geledd langsmed veggane. Dei celebre gjestane måtte jo ikkje tru at sjukehuset var underbemanna. Dei tolte sikkert ikkje å sjå gamle møblar heller.

Eg var fem år, og skjønte fint lite av det heile. Kvifor vart det så mykje oppstuss berre fordi nokon kom på besøk? Folk kom jo ofte på besøk, men Harald og Sonja kjente eg ikkje ein gong, og eg visste ikkje kva ein kronprins var. Eg tykte berre det var kjipt. Vi måtte halde oss på romma til vi fekk beskjed om noko anna. Alt skulle vere regissert - til og med formingsaktivitetane og leiken. Ein veit jo aldri kva ungar kan finne på, og når tronarvingane kjem på besøk kan ingenting vere tilfeldig.

Men eg hadde fått låne noko så nymotens som ein Walkman som eg kunne trøyste meg med. Så når kronprinsessa kom bort til senga der eg låg, var eg travelt oppteken med å høyre på deLillos.

Samtalen mellom oss, den første, og vonleg den siste, eg har hatt med Sonja - då kronprinsesse, no dronning - var sånn:

Kronprinsessa (blidt, vennleg):

- Kva er det der?

Eg (mumlande, sjenert, uinteressert, knapt høyrbart):

- Ein walkman.

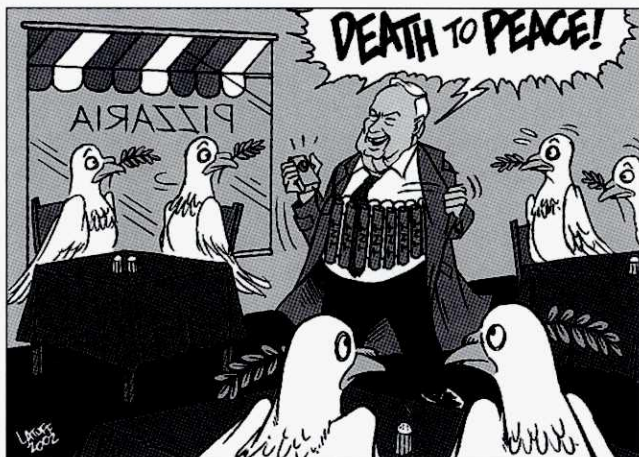
Per Waaga
perwaaga@online.no

Brasiliansk tusj-terrorist

Etter flere år med politiske serier har den brasilianske tegneren Latuff oppnådd stor annerkjennelse og kontrovers i radikalpolitiske miljøer og medier. Han medvirket blant annet til at sveitsiske Independent Media Center måtte stenge etter å ha publisert Latuff's Israel-kritiske serier. Indymedia ble anklaget og anmeldt for antisemittisme av organisasjonen Aktion Kinder des Holocaust, som tradisjonelt arbeider med Holocaust-fornektelse, på grunn av en stripe der Latuff sammenlikner Ariel Sharon metoder med Adolf Hitler sine under andre verdenskrig.

Tegneren sjøl fryser av det hele og kaller det et angrep på ytringsfriheten og den uavhengige presse. I et åpent brev til Sveitsiske medier sverger han på å sjøl stå på gata å dele ut tegningene sine dersom sensuren fortsetter. I tillegg til Palestinernes kamp for sjølstendighet, har tegneren vært sterkt engasjert i urbefolkningen i Mexico sitt arbeid mot liberalisme og strukturtilpasning og kurdernes kamp mot imperialiststaten Tyrkia. Vi er ikke så reint lite stolte av å presentere månedens Latuff!

LATUFF

Nytt antirasistisk blad

Det nyoppstartede Antirasistisk Nettverk er en sammenslutning av ulike antirasistiske lag over det ganske land. Nå er nettverket på banen med et blad retta mot antirasistiske aktivister over hele Norge. Konfrontér ønsker å være et politisk samlingspunkt, og vil også forsøke å overvåke det ekstreme høyre og avdekke deres aktivitet. Bladet kan bestilles fra kristiansandungdom@antirasist.com

Brage Aronsen
blirf@online.no

I denne spalten vil Rebell i hvert nummer gå til til saklig angrep på offentlige personer som fortjener det. Om nødvendig med o-fagspensum i hånd.

Me Tarzan, me Jane

Klassens klovn har lagt lemmet sitt på kateteret. "Se på meg, gutter!" roper han og soler seg i jubelropene fra skolekamera-tene. Frøken blir veldig sint, og straffer ham med å sy fast t-skjorten i underbuksene.

Omtrent slik arter pornodebatten som i det siste har fått mye plass i hovedstadsavisenes spalter seg. Idiotene mot moralistene.

Klassens klovn heter Kjetil Rolness. Med universitetsutdannelse på hodet og et ironisk poporkester i ryggen framstiller han seg som en representant for "norske menn" når han gnåler i vei med sitt pubertale bajaseri.

I godt selskap med folk som porno-Hagen og Tom "Erotisk Martyr" Ketil syter og klager han over hvordan norske feminister stikker kjepper i hjulene for norske menn som vil ha seg en hyrdestund på glanset papir. Han fjåser med at norske menn må få lov til å være følelsemessig avstumpede, og flesker til mot kvinnelige fotballspillere og alt annet som minner om kvinner på menns domener. Når han er ferdig med det spiller han sikkert klespoker med sine venner Krogstad og Hagen.

Hvis man skulle la fantasien løpe av med seg, hvilket man selvsagt ikke skal, kunne man jo spekulere litt rundt årsaken til at Rolness må slenge slenge seg i lianen sin fra avisspalte til avisspalte som en annen Tarzan. Jeg vet ikke, men ett eller flere av følgende punkter kan være årsak til all aggresjonen:

- Han er Tarzan.
- Han er homofil og bestevennen til Runar

Søgaard.

- Han har blitt mobbet for det digre adam-seplet sitt fra han var en neve stor.
- Han har en venn (som for eksempel heter Cheeta) som han gjerne vil imponere.
- Han har en ekstremt liten "Willy", "Johnson" eller "snurrebass" om du vil.
- Under hverdagsbuksene sine er han egentlig Jane.

Uansett: Kjetil Rolness er en løk. Hvis du skreller av ham et lag påtatt maskulinitet, kommer du til et nytt. Og enda et. Og så videre. Og plutselig er det tomt, for det er ingen kjerne i løkens sentrum. Det eneste du har oppnådd er å få frøken til å grine.

Frøken har også et navn. Og det er ikke Belzebug, men Valgerd Svarstad Haugland. Her må jeg spørre: Hvorfor, HVORFOR, har vi blitt belemret med denne gnålehøna? Hva har vi gjort for å fortjene at HUN blir talskvinne for Den Andre Siden?

Riktignok har hun anlagt en klesstil som omfatter en del jakker i lateks og en hårsveis som oser av Grease og rock and roll, men allikevel preker hun på vegne av vår venn Puritanismen. Og det gjør hun på en utmerket måte. På vegne av Jesus Kristus kjemper hun for at ekteskapet skal være seksualaktens eneste tempel. Og hun er villig til å gå lengre enn fordømmelse av nakenhet, ved

*Jeg må spørre:
Hvorfor, HVORFOR,
er vi blitt belemret
med denne gnåle-
høna?*

for eksempel å lire av seg legendariske replikker som "Jeg kan ikke utelukker at helbredelse av homofile kan fungere".

Hun ser helst at alle nordmenn - våkne og sovende, unge og gamle, kvinner og menn - får underbuksene sydd fast i t-skjortene. Ferdig med den saken.

Disse to - klassens klovn og frøken - går hånd i hånd. Begge ønsker seg, om enn med forskjellig motiv, en framstilling av seksualiteten som skitten, nedrig, syndig, grisete og forbudt.

Og hvis de får fortsette med å sende pasninger til hverandre taper vi kampen om det viktigste: En seksualitet som ikke har tåpelig moralisme og trauste kjønnsroller som rammeverk for framstilling av paringsakten m/tilbehør.

Eivind Volder Rutle
eivind@sosialisme.no

Endelig en ny stjernekrig

men hva skyldes egentlig alt oppstyret?

George Lukas har skapt en verdensomspennende sekt av stjernekrigsfanatikere. Hva kommer den voldsomme tiltrekningskraften av?

av Mari Høvik
panda_mari@hotmail.com

Star Wars er en science fiction-saga som har trollbundet flere millioner mennesker rundt omkring i verden. Å gi noen forklaring på hvorfor det er slik, er på ingen måte noen enkel sak. Å gjøre et forsøk er som å gi seg i kast med å forklare hvorfor sjokolade smaker godt.

Hvorfor Star Wars?

I høst kom den femte, altså en av de nye Star Wars-filmene ut. Det er Episode II i sagaen, nemlig *Attack of the Clones*. Til tross for en liten skuffelse for tre år siden med Episode I – *The Phantom Menace*, lå Star Wars-fansen utenfor kinoene i ukesvis i for-

veien for å skaffe premiebillett til filmen.

Å være en ordentlig Star Wars-fan er som å tilhøre en slags sekt. Det er oss, og det er resten av verden. Resten av verden er folk som enten har slumpet til å se en film eller to, og de som sverger til Star Trek. Det foregår nemlig en liten krig mellom Star Wars- og Star Trek-fans. Men nok om det. Star Wars er mer populært enn Star Trek, enten man liker det eller ei. Og for å finne ut hvorfor det var akkurat Star Wars som slo igjennom, og ikke noen annen science fiction-film, som for eksempel *The Incredible Shrinking Man* eller *The Cars That Ate Paris*, tror jeg man er nødt til å se litt på historien til Star Wars.

En lang og utførlig historie

Historien til Star Wars dreier egentlig rundt én ting, nemlig The Force, eller det som norske oversettere har valgt å kalle Kraften. Kraften finnes i alt som er levende, både planter og dyr. Kraften er altså tilstede overalt, men hos noen mennesker finnes den i mye større grad. Disse menneskene, som greier å kontrollere Kraften, kalles Jedier. Jedier forsøker å bevare freden i galaksen, ved hjelp av denne Kraften.

Men Kraften har både en god og en dårlig side. En Jedi-orden som ble opprettet for rundt 10 000 år siden, prøver å bekjempe utøvere av den mørke siden. Jediene som forføres av den mørke siden, kalles Sith.

De fekter med lasersverd i en galakse langt, langt unna. Og folk ligger i ukesvis i sovepose og venter på premiebilletter. Hvorfor?

Star Wars-filmene handler om kampen mellom den gode og den onde siden av Kraften. Ser vi tilbake på historien til Star Wars, har alle de store krigene handlet om akkurat dette. Den første kjente krigen, the Beast Wars, handlet om en Sith ved navn Freedon Nadd, og hvordan han prøvde å bli kvitt flere Jedier. Sith-krigen handlet om noe av det samme, med andre aktører, og det gjør jo også Klonekrigene, som *Attack of the Clones* handler om.

Det gode mot det onde

Kampen mellom det gode og det onde har alltid fascinert mennesker, og i Hollywood vinner alltid det gode. Rettferdigheten seirer som regel, og det gleder sannsynligvis flertallet av befolkningen å se at ting ikke alltid går på trynet, men at problemer faktisk kan løse seg. Det er i stor grad det gode som vinner i Star Wars. Den svakeste part seirer over en mye større og sterkere part, rebellene mot det fryktingytende Imperiet. Uansett hvor små sjanser rebellene har, gir de ikke opp. Det gjør godt å se at David vinner over Goliat, uavhengig av hvor mange ganger vi har sett akkurat dette før.

En fjern verden

En annen faktor som spiller inn når det gjelder populariteten til Star Wars, tror jeg gjelder den typen science fiction-film den er. Den ligger på grensen mellom science fiction

og eventyr, og dette er faktisk sjeldent i filmverdenen.

De fleste science fiction-filmer som har blitt laget opp gjennom tidene foregår på jorden, eller i tilknytning til dette solsystemet på en eller annen måte. Til og med menneskene i Star Trek har forfedre på jorden. Dette tror jeg også spiller en viktig rolle i hvorfor Star Wars har så mange tilhengere. Det hele foregår "a long time ago in a galaxy far, far away", altså for veldig lenge siden i en galakse fryktelig langt borte. At det er så fjernt fra oss, og at alt mulig kan skje, er fascinerende for mange.

Mystikk

En tredje ting er mystikken, og alt som blir avslørt bit for bit. Hva er egentlig Kraften? Alt vi egentlig vet er at den finnes over alt, og at det er menneskers midi-klorianere som bestemmer hvor sterk man er i Kraften. Den mørke siden er i tillegg veldig skyggelagt. Ikke en gang de sterkeste Jedi-mesterne greier å se hva den mørke siden planlegger. At Darth Vader viser seg å være faren til Luke Skywalker er, mildt sagt, en stor overraskelse. At Leia er tvillingsøsteren til Luke blir avslørt i den sjette episoden av sagaen, og det er ikke måte på hva som etter hvert blir avslørt i de følgende filmene. Ingen kunne ha forutsett hva som ventet av avsløringer angående Luke, Leia og Vader da de så episode fire. Disse overraskelsene tror jeg

er viktige. At de nye Star Wars-filmene også er så utrolig populære for de gamle Star Wars-fansene, ligger nok i at de nye filmene gir svarene på alle spørsmålene vi har stilt oss om i flere år. Hva var det som førte til at en engang så lovende Padawan (Jedi-lærling) som Anakin Skywalker ble en nærmest tvers gjennom ond Sith-lord? Hvordan kan lille, grønne Yoda være en av de største Jedi-mesterne som noensinne har levd? Hvordan har det seg at en tidligere så sivilisert tidsalder gikk såpass til grunne som den gjorde?

For å få svar på dette er man pent nødt til å se de nye Star Wars-filmene. Selv om George Lucas ikke har greid å fange opp den samme eventyrlige stemningen som vi opplevde i de gode, gamle Star Wars-filmene, har han likevel greid å fortelle historien på en OK måte. Folk flest har lite å utsette på måten han har gjort det på. Selv om jeg tror vi alle hadde overlevd om Lucas hadde utelatt Jar Jar Binks i Episode I.

En endelig forklaring på fenomenet er ikke enkelt. Personlig synes jeg alt er sjarmerende med sagaen; musikken, karakterene, kulissene, historien, og ikke minst hvordan Lucas har tenkt på alt. Alt i Star Wars har en egen liten historie. Likevel tror jeg det er eventyrpreget som fascinerer. Å drømme meg bort i en verden som er fylt av spenning er noe av det jeg liker best, og jeg tror ikke jeg er alene om det.

Død, fordervelse og en landmine

Plutselig en meningsfull og interessant krigsfilm.

INGENMANNSLAND (regi: Danis Tanovic)

Samtidig som det kriges som aldri før i verden, har en flodbølge av krigsfilmer rullet over lerretene. Og det er vel strengt tatt i slike tider at en god krigsfilm kan være et fint redskap for å sette ting på spissen, og skape debatt i offentligheten. Sann sett er ikke strømmen av krigsfilmer nødvendigvis negativ, problemet er bare at de aller fleste

av dem er bunnslam og lite annet. Nitti prosent er amerikanske heltefortellinger basert på virkelige historier. Hårreisende dersom man ikke er noe glad i bomber og granater, men ganske beleilige hvis man skulle være en av dem som faktisk iscenesetter en krig eller to.

Allikevel finnes det unntak. *Ingenmannsland*, en film fra Bosnia-Hercegovina, tar til avveksling opp viktige

temaer rundt konflikt og konfliktløsning. Filmen tar utgangspunkt i krigen i Bosnia i 1993. Tre soldater, en serbisk og to bosniske, havner ved en tilfeldighet i en forlatt skyttergrav, midt mellom to befestede stillinger. En av dem er skadet og ligger på en landmine som går i luften hvis han rører på seg, og de to andre er hverandres garanti for at en av sidene ikke skal sprengte hele skyttergrava i stykker.

Film om folk flest

Gruppearbeid som inviterer til debatt.

FOLK FLEST BOR I KINA (regi: Arild Frølich, Sara Johnsen, Terje Rangnes, Magnus Martens, Martin Asphaug, Ingebjørg Torgersen, Hans Petter Moland, Thomas Robsahm)

Folk flest bor i kina, men hvem bor i Norge? For det er det filmen handler om, hvem som bor i Norge - og vårt politiske landskap. *Folk flest bor i Kina* består av åtte kortfilmer og en rammefortelling, noe som har sysselsatt åtte forfattere og ni regissører. De åtte kort-

filmene tar for seg de åtte mest omtalte partiene. Handlingen i rammefortellinga finner sted like før et valg, på en Statoilstasjon i ei eller anna bygd på Østlandet.

Alle de åtte kortfilmene har alle en eller annen forbindelse med denne bensinstasjonen drevet av Lasse, som kan sies å være filmens hovedperson. De belyser partiene på forskjellige måter enten det gjelder historie, bakgrunn eller nåværende situasjon.

Et eksempel på historisk belysning er SVs film, som speiler forandringene partiet har gjennomgått de siste 20 åra. Hovedpersonen, en middelaldrende mann, er på vei til hytta. På veien plukker han opp en haiker som viser seg å være ham selv som ung. Denne yngre utgaven av ham selv kritiserer ham for å ha gitt opp, for ikke å tro på noe lengre. Det er tydelig at denne haikeren, ham selv, gjør ham opprørt.

I FrPs film, derimot, får vi servert en aktuell satire over partiets politikk. Den viser dobbeltmoralen til FrP, hvordan de sier én ting for så å gjøre noe annet. Dette kommer

Sex og samfunnsliv

Ein uvanleg film, og det har vi jammen godt av.

OG MORA DI OGSÅ (regi: Alfonso Cuarón)

Bestekompisane Julio og Tenoch har skoleferie, og kjærastane deira har reist på ferie til Europa. I eit familieselskap treff dei Luisa, den vaksne kusina til Tenoch. Med åpenbare baktankar inviterar dei to gutane Luisa på biltur til ei fantastisk badestrand dei diktar opp i full fart. Da Luisa får vite at ekteman-

nen hennar er utro, takkar ho impulsivt ja til invitasjonen. Dermed legg dei ut på reise til den imaginære stranda "Himmelens munn". Turen utviklar seg til eit trekantdrama som sannsynlegvis er best på film. Det ender i grunnen med tragedie på alle kantar, men før vi kjem så langt er det mykje moro, varme og vennskap.

I form har *Og mora di også* preg av både "ungdomskomedie" - all den tid det både er komiske situasjonar og ungdommar med - og roadmovie; ein viktig del av filmen utspelar seg i bil. Og det er mange fine bilete av Mexico og mexicanarar. Men i tillegg tar regissøren, Alfonso Cuarón, bruk av eit veldig effektivt og ganske uvanleg forteljargrep: Av og til blir lyden "muta" og ein allvitande forteljar tar ordet. Det interessante med denne forteljaren er at han eigentleg fortel tre - 3 - historier. For det første er det historien om Tenoch, Julio og Luisa. Her sup-

Filmen handler om forholdet de tre fiendene nede i ingenmannsland utvikler seg imellom. De er opplært til å hate hverandre, og de klarer ikke å la være selv om de er i samme båt. Samtidig følger filmen en ung fransk FN-soldat som jobber for å få de tre ut av skyttergravsfengselet, men som bare møter flere og flere hindringer.

Ingenmannsland er en spennende, morsom og interessant film, som forteller den lille historien sin på en særdeles bra måte. Som den svarte komedien den er, blir den aldri banal, kjedelig eller usmakelig, men balanserer hele tiden på grensen. Spesielt optimistisk er den heller ikke, og det eneste

lysglimtet i det mørke bildet den maler må være den ivrige FN-soldaten som nærmest går gjennom ild og vann for å hjelpe de tre andre hovedpersonene.

Men FN har på ingen måte noen helterolle i denne filmen. Det er derimot her den sterkeste kritikken rettes, når de Forente Nasjoner bruker mer tid på å dekke til det som skjer enn å ordne opp i det. Sensasjonsmediene tar seg heller ikke så godt ut der de prøver så hardt de kan å grave opp dritt om FN.

Dette er en film som belyser håpløsheten som oppstår i en krigskonflikt. Her finner man svart satire om krigens bisarre logikk, og man vet ikke om man skal le eller gråte. Er det noe man burde lære mer om så er det mennesker i krig. Og da er *Ingenmannsland* en anbefalt læremester.

Martin O. Johnsen
kaeea@hotmail.com

til uttrykk gjennom to barn, ei blind jente og lillebroren hennes, som selger lodd til inntekt for blinde barn i Afrika. Etterpå kjøper de godteri for alle penga.

Som en naturlig følge av alle de forskjellige bidragsyterne, er dette en varierende film. Den varierer både i kvalitet og når det gjelder hvilke problemstillinger de forskjellige forfattere og regissører har tatt utgangspunkt i, men også når det kommer til relevans og humor.

Folk flest bor i Kina er en film som kan diskuteres. Både når det gjelder det politiske innholdet og budskapet, partiene for seg selv og i forhold til hverandre og alt det absurde

ved valgkamper. For deg som har interesse for politikk er den absolutt verdt og se. Og for deg som ikke er så veldig interessert i Ap og sånn: den handler om oss som bor i Norge også.

Camilla Valle Bakke
c@bakke.nu

plerar han også med informasjon som egentlig er hemmeleg, ting som hovedpersonane aldri seier til kvarandre og kanskje ikkje eingong har formulert for seg sjølv - virkningsfulle frampeik og hint om katastrofer som er i vente.

For det andre er det historia om menneske og situasjonar som finst i periferien av sjølv historien, statistar og tilfeldige opptrinn dei tre hovudpersonane kjøyrer forbi på veg til "Himmelens munn". For det tredje er det historien om den kaotiske politiske situasjonen i Mexico - om korrupsjon, opprør og ustabilitet.

På denne måten får Cuarón sagt at trekant-dramaet mellom Julio, Tenoch og Luisa ikkje utspelar seg i eit vakuum uavhengig av verda omkring, men finn stad i eit samfunn.

Det er ein del puling i *Og mora di også*. Filmen åpner med to intense samleie i kjapp rekkefølge - som kvar for seg er meir realistisk og sannferdig teikna enn hundre vanlege Hollywood-samleie til saman. Deretter ballar det berre på seg. Men sexskildringane i *Og mora di også* verkar aldri malplasserte, kunstige eller spekulative, fordi dei inngår i historieforteljinga og er skildra med realisme

og humor, kanskje varme?

Da denne meldaren såg filmen på Trondheim kino var det ikkje sex-scenane, men publikumsreaksjonane som verka kunstige og rare - nemleg ein litt krampeaktig og motibrøstetaktig kniselatter. Er det sånn folk flirer, eller er denne revysketsjatteren eit uttrykk for noko anna? Kanskje er vi så sul-tefôra på realistisk seksualitet på kino at vi blir usikre og pinleg berørte når det plutselig dukkar opp. I så fall treng vi fleire filmar som *Og mora di også*. Og folk har vel muligens "sannferdig sex" i Noreg òg?

Jørgen Strickert
jorgen@sosialisme.no

Pasta med varm sennepsaus og tunfisk

To stykker blir overmett, tre akkurat passe mettet og fire stykker vil kanskje skrape kjelen.

Dette trenger du

Pasta
Paprika, ca 1/2
Løk, ca 1/2
Tunfisk, jeg synes den som ligger i vann er best
Krydder og sennep

Slik gjør du

Lag først en hvit saus. Smelt litt smør i en kjele og rør inn et par spiseskjeer. For å unngå at det smaker mel av sausen kan du la blandingen surre litt, men pass på at den ikke blir brun eller svidd. Spe så i med melk. Ta litt av gangen og rør ut så det ikke danner seg klumper, de smaker ikke noe videre godt. Om sausen har blitt tynn så la den bare koke litt, da vil den tykne til.

Når sausen har blitt passe tykk rører du inn sennep. Jeg liker den grove typen på glass, men bruk det du har og det som du liker best. Smak til hvor sterk du vil ha den, jeg bruker ofte 2-3 ss. Ha i salt og pepper, godt med dill, dette er jo en fiskerett.

Til slutt ta opp i en klype sukker, det rundet av og fremmer de andre smakene. Det er viktig å hele tiden smake så man finner ut hvor sterk man ønsker sausen skal være. Husk å piske hele tiden, melkeprodukter svir seg lett.

Når sausen har den smak og konsistens du vil ha, tilsett hakka rå løk og paprika. Vil du heller ha i andre grønnsaker så bruk det du har eller liker best. Synes du det er for sterkt med rå løk, kan den blankes litt i panna før du tilsetter den i sausen, dette gir løken en litt mildere smak.

Tunfiskens har i rett før pastaen er klar. Den skal bare lunes og tar du den i for tidlig blir den nærmest pulverisert. Når pastaen er ferdig, slå av vannet og bland sausen i.

Spis pastaretten for seg selv, eller med brød og salat, alt etter hvor sulten du er og hvor langt budsjettet rekker.

Mat for en Grændis

Spiser du ofte Grandiosa? I denne spalten bringer Rebell deg oppskrifter som gjør enhver frossenpizza overflødig.

av Hege Bae Nyholt
hegebn@sosialisme.no

Det har skjedd noe med vår innstilling til mat. For ikke mange tiår siden var pasta eksotisk, og jeg husker ennå første gang faren min serverte pitabrød med en saus som rant i alle retninger og gjorde det særskellig å følge med på lørdagsunderholdningen på TV. Det er til å flire av i dag, for det virker som Ingrid Espelis råd om sild og kokte poteter er noe som ligger århundre tilbake.

Mat har blitt hipt og mat har blitt trendy. Nå skal man lage crossover cuisine, pasta med egen hemmelig oppskrift på fancy pastamaskin til tusenvis av kroner. Sushi er for nybegynnere og avleggs. Helst bør du ha kokkekniver som koster mer enn alle skolebøkene du trenger, gassovn for å få den perfekte varmespredning og balsamicoeddik til en hundrings dråpen.

Langt unna din hverdag?

Skulle tro det. Dette er en verden som beskrives i de rådyre, men akk så fristende kokebøkene som det bugner over av i alle landets bokhandlere. For skoleelever, studenter, lærlinger og folk med lite penger generelt er det ikke aktuelt å slenge en breiflabb på grillen en varm sommerdag, kanskje heller noen pølser på en engangsgrill.

Men sjøl om man har lite penger og kanskje også liten tid behøver ikke menyen bestå av ferdigpizza og nudler. Det er verken særlig godt eller billig i lengden.

Dessverre er det alt, alt for mange som lever på Grandiosa og pølser, noe Rebell har tenkt å gjøre noe med. I denne spalten vil

FOTO: HEGE BAE NYHOLT

det framover bli presentert oppskrifter på billige, men gode retter, hvor alle skal ligge på prisen under en Grandiosa.

I den første utgaven av "mat for en grændis" har jeg plukka ut to retter som er gjengangere hjemme hos meg. Pastaretten er laget med tunfisk, og for de av Rebells lesere som boikotter tunfisk, er det mulig å ersatte tunfisk med annen type fisk, som røykelaks om du har noen tiere ekstra, eller lag en ren vegetarrett ut av det. Da ville jeg ha brukt brokkoli og mais. Mettende og det står godt til sennepsmaken

Den andre retten er en vegetarrett. Denne suppa er rænkelt å lage, billig og smaker godt. Suppa er prøvd ut på en del venner, og sjøl et par av de som hardnakka hevder at det må være kjøtt i en rett for å kalle det middag går god for suppa. Veit du at du har skikkelig dårlig tid en dag kan ingrediensene gjøres klare og legges i vann kvelden før, så går det fort unna å lage den. Begge rettene er enkle å utvide om det skulle komme sultne folk på besøk. Lykke til, og husk det går lettere med musikk til.

Ragnhild Sandvik (20) er fast spaltist i Rebell

R49S

Potet og purresuppe

Til en suppe som metter ca 4 hoder

Dette trenger du

Poteter, ca 6-8 stk, det avhenger av hvor store de er
Purre, en stor eller to små
Buljong, prøv deg litt frem, men ca 5 dl
Rømme, cremefraiche el. Melk, noen ss

Slik gjør du

Kok buljongen, bruk gjerne ferdige terninger med grønnsaksbuljong. Buljongen skal være ganske sterk og salt. Sett buljongen til side. Skrell og kutt potetene i skiver. Skyld purren, del den på langs og siden i halvsirkler.

Ha margarin eller olje i en kjele og surr purren, ha i potetene og surr litt til. I mens koker du opp vannet med noen buljongterninger i, buljongen kan godt lages ganske sterk, den vil bli mildere når rømme eller lignende blandes i. Peprer purre og potetblandingen og slå over buljongen.

La det hele putre til poteten er mør, potetene skal ikke moses, men beholde noe av sin konsistens. Smak etter om det trengs mer pepper og kanskje litt salt. Tilslutt rører du inn et par spiseskjeer rømme, fløte eller melk. Jeg synes det er best med rømme. Smak på suppa underveis så du får den smaken du vil ha.

TIPSET

Basismatlager

Springer man på butikken for å handle alt man trenger hver gang det skal lages mat, blir det fort dyrt. Så ved første lønning, studielån eller lignende lønner det seg å bygge opp et basislager med de varene man bruker ofte. Ris, mel, pasta, krydder, olje, eddik o.l. Dette er ting som går igjen i de fleste retter og noe som bør være i kjøkkenskapet.

Finnes det butikker der du bor som drives av innvandrere er ris, pasta og nudler ofte billigere å kjøpe i store mengder enn å handle inn i små poser på kjedebutikker. Innvandrerbutikker har også ofte et mer spennende utvalg av krydder, sauser og alt mulig eksotisk på boks.

Ved å ha et basismatlager slipper du å springe til butikken hver dag. Det kan også være godt å tære på i perioder med lite penger.

Agurktid

Det er feigt å unnskyldte seg i overskrifta.
Men la meg få lov til å forklare.

ILLUSTRASJON: JOAKIM FAXVAAG

Jeg ville skrive at sommeren er en bløff.

Og da mener jeg ikke været. Selv om klimamået med god hjelp kan komme til å omdefinere hva årstidene skal brukes til i løpet av noen få år, og for eksempel her i Trøndelag aldri helt har skjønnet hva sommer skal være, er det begrepet, ideen, om sommer jeg vil til livs. Blader og aviser er fulle av definisjonen på sommerlig lykke. Grillmat. Strandliv. Brune, blide mennesker i lyse linklær. Og jeg spør meg, hvem er de? De som har late dager på solvarme svaberg, sju sorter marinade til engangsgrill-maten og alltid iskaldt, aldri lunkent, øl i hånda. Hele sommeren igjennom.

Jeg tenker: disse menneskene finnes ikke. De er frontfigurer i den årlige reklamekampanjen for merkevaren "sommer", og elsket av alle journalister i disse tilbake-lente ukene midt på året hvor det er så vanskelig å finne interessant nyhetsstoff: agurktida. Spaltene fylles opp med livstilstoff fra en virkelighet jeg ikke vet hvor finnes. Eller, jeg vet jo at Quart-festivalen har sin sponserdekorerte base i Kristiansand. Og at Stranda og Sola ikke bare er tettsteder på vest- og sørvestlandet, men kan være overalt med litt flaks - og med tid til å lete.

Hvem som selger sommer, vet jeg ikke. Hvem som startet kampanjen og hva de ønsker å oppnå, er uklart. Men grunnen til den negative holdningen fra min side er klar: sommer er jobbing. De aller fleste jeg kjenner bruker denne tida av året til å

arbeide, med eller som omtrent hva som helst. Jeg må arrestere meg selv for hva jeg påsto ovenfor; at mediene fylles med sommerstoff som alt sammen er fjernet fra vår virkelighet. Det er feil. Manglende kontrakter, elendige forhold for førstegangsarbeidende ungdom, LOs sommerpatrulje og generelt hvor vanskelig det er å finne sommerjobb er også tema som går igjen. Misforstå meg rett - dét er ikke negativt. Alt for mange opplever sommerjobben som et underbetalt mareritt, og organisering blant unge arbeidstagere fortjener minst den oppmerksomheten det får.

Jeg har også agurktid. Bokstavelig talt. Som lagerarbeider, avdeling frukt og grønt, har jeg både kontrakt og tariffelønn. Ikke politisk korrekt å klage da. Det hjelper bare ikke at jeg i tillegg burde være takknemlig for slitet, når alt jeg vil er å jakte på sommeren, slik den framstår på glanset papir.

Forresten den, ja. Sommerbløffen.

Denne søndagen har sola skint. Frokosten tok vi på fortauscafé, avisa ble lest på pledd ved sjøen og grillmat spist på verandaen. Og jeg innser at jeg kanskje har vært for kompromissløs.

Det er altså feigt å unnskyldte seg.

Alt jeg kan si, er at en svalt gjør ingen sommer. At én solskinsdag ikke får agurkene til å forsvinne..

Ragnhild Sandvik
ragnhild_s@hotmail.com

- ProletarParty, Arbeiderklassefest!

- Det er lettere å være kommunist nå enn for fem år siden, det er i større grad lov å diskutere ideologi. Tidligere ble vi ofte avfeid som gjerne kommunister, nå tar folk oss mer seriøst.

av Per Waagø
perwaago@online.no

Det er Aslak Borgersrud, halvparten av *Gatas Parlament*, som prater. *Gatas Parlament* har etter ti års aktivitet som rappere fått anerkjennelse langt utenfor sitt eget miljø; i pressen og i utlandet. De er blitt rost av anmeldere i samtlige store norske aviser og magasiner, på tross av sitt sylskarpe budskap. *Gatas Parlament* har blitt store. De har fått gode kritikker, ligget mange uker på VG-lista, og spilt på Quart'en.

For folk flest

- Det er fett å få kule kritikker, men det er viktigere å fylle et konsertlokale. Jeg tror vi når ut til folk med budskapet vårt der i større grad enn i avisene, sier Aslak.

Og *Gatas* fyller virkelig konsertlokalene. 1. mai hadde de slippfest for sitt første album

Holdning over underholdning som de har brukt et tiår på å lage. Da fylte de Rockefeller, som tar så mye som 1400 mennesker. På Quart-festivalen holdt de et spektakulært show for tusenvis av elleville fans.

Kompromissløse

Aslak og Elling har tidligere vært organisert i Rød Ungdom, Elling var til og med redaktør for *Rebell* en gang på 90-tallet. Selv om det er ei stund siden, har de fortsatt mye å si om den revolusjonære strategien.

- Skal man insistere på å være liten, eller skal man prøve å nå ut breiere? Jeg synes at man skal prøve å nå ut så bredt som mulig med de tinga man virkelig står for. Jeg er ikke villig til å gå med på noen musikalske eller politiske kompromisser for å nå et stør-

Fem på Gatas: Rebell dro på proletarparty da

Kjartan Holm Trætteberg (16):

- Jeg liker *Gatas Parlament* fordi de har bra tekster og fete beats. Jeg er enig i mesteparten av tekstene deres, selv om jeg ikke har så bade erfaringer med snuten som dem.

Ingvild Kaldal (16):

- *Gatas* er bra, fordi de har tekster som betyr noe. Jeg er enig i det meste, men er ikke kommunist. Kjæresten min er kommunist, derfor vil ikke jeg være det.

Lisa Gjølmesli (16):

- *Gatas Parlament* lager sinnsykt kul musikk. Er enig i noe av tekstene, men det er for mye kommunisme.

Til kamp og fest

Vi veit det er ei stund sida Gatas Parlament slapp skiva si, men Rebell kan jo ikke la være å anmelde debutalbumet til Norges mest elska kommunistrappere.

Holdning over underholdning er navnet skiva bærer. Det er akkurat dét Gatas Parlament handler om: Underholdning hvor holdningene er i fokus. Flere hadde frykta at Gatas hadde solgt seg helt til plateselskapet Tee Productions, men gruppa har holdt på sitt særpreg: Venstreradikale holdninger er fremdeles gateparlamentarikernes fremste varemerke.

Men Gatas har klart det; vanlig ikke-revolusjonær ungdom over hele landet har trykket Gatas til sitt bryst, de har oppnådd høy status i hip hop-miljøet og skiva har solgt i tusenvis.

På tross av den kommersielle suksessen har de ikke latt opprøret i låtene dø. Likevel er det forskjell på dette albumet og de tidligste låtene. Mye av det amatørmessige og uslepte er borte. Om dette er bevisst, for å nå enda flere med sin røde kur, eller om de bare har blitt flinkere, er ikke godt å si.

Min favoritt fra skiva, *Ti mot en* skjeller ut kapitalistene, sosialdemokratene, pampene og snuten - i god Gatas-stil. Låta forkynner at det er folket som *gjør* noe, at det er de som virkelig betyr noe. En anna godbit er *Vanvittig utopi II*, "oppfølgeren" til min gamle yndling. Tema er den ulogiske kapitalismen, hvor det er et gap mellom det som er mulig, og det makta gjør.

Ellers er skiva full av andre låter som balanserer ypperlig mellom kommunistisk politikk og herlig frisk og feststemt hip hop. Låter som *Østkantens pøbelvelde* og *Tredager'n* er "feel good-musikk" som setter deg i stemning til skikkelig fest. Hvis målet er å lage musikk "til kamp og fest", har Gatas på lang vei lyktes med denne skiva.

Kenneth Fuglemsmo
kommunistkenneth@hotmail.com

Gatas Parlament maner til klassekamp, men går heller ikke av veien for slåsskamp.
FOTO: MONA C. BJØRN

re publikum. Jeg vil derimot skjerpe den politiske og den musikalske retninga, og så prøve å nå ut til så mange som mulig med det, sier Elling.

- Det betyr ikke å gå til høyre og samarbeide med Sosialistisk Ungdom, legger han til - med klar adresse til Rød Ungdom og resten av bevegelsen.

Stolte kommunister

- Hva bør da være strategien videre for venstresida?

- Man må stå for det man er, og si tydelig at man er kommunist og stolt av det. Hvis man sier at man er hypp på å knuse kapitalismen og lage revolusjon og kommunisme vinner man folks tillit i større grad enn om man ser på dem som har stor oppslutning og prøver å gjøre og mene som dem.

- Jeg tror måten å nå flest mulig på er å stå for det du mener. Virkelig si det høyt og klart og tydelig og være stolt som faen av det, avslutter Aslak.

Gatas var i Trondheim forleden. Her er massenes dom:

FOTO: CAROLINE HELLEMSVIK

Hallvard Bojer (19):

- Gatas Parlament er dritfett. De har lang erfaring og ei mening med låtene sine. De raper ikke bare for å rape. De forhaster seg ikke for å tjene penger, men er mer opptatt av kvalitet, og derfor drøyer de med å komme med plata. Er veldig enig i det de sier i tekstene sine.

Runar "Run-r" Jenssen (17):

- Gatas Parlament er konge - eller ikke konge, for de er jo imot monarkiet. Gatas Parlament er for arbeiderklassen. De er glade folk som raper fra hjertet.

MUSIKK

Ned med systemet

System of a Down er fire armensk- og libanesiskfødte amerikanarar med noko så uvanleg som ein politisk agenda.

av Tomas Bertelsen
tomas.bertelsen@lv.no

Vi er ikkje akkurat bortskjemte med USA-amerikanske band som faktisk meiner noko med musikken sin, men *System of a Down* har markert seg med kritiske tekstar som tar føre seg tema som CIAs innføring av dop i svarte bydelar på 60-talet, privatisering av eit allereie korrupt og profittbasert amerikansk fengselsvesen, samt det tyrkiske folkemordet på armenarar rundt første verdskrigen.

Tv-aksjon

Den 13. september, to dagar etter angrepet på WTC, skreiv vokalist Serj Tankian ein artikkel på bandet si heimeside kor han stilte det tilsynelatande enkle spørsmålet om kvifor angrepet kom. Dette vart for kontroversielt for den amerikanske direktøren for plateselskapet Sony. Bandet vart anklaga for å støtte terroren. Artikkelen vart fjerna frå sida, og bandet vart pressa til å klage si uskuld til det amerikanske folket, men nytta sjansen til å framføre sine systemkritiske haldningar på tv.

Namnet *System of a Down* vil dei ikkje forklare heile meininga av.

- Det kjem frå eit dikt som gitaristen vår, Daron, skreiv: "Victims of a Down", seier vokalist Serj Tankian.

- Han leste det for oss, og vi meinte "System" var eit sterkare og betre ord. Istaden for "individa" er det samfunnet det handlar om. Serj meiner folk må tolke namnet som dei vil.

- Det er det som er det fine med det. Det er mange forskjellige ting. Vi lar det vere ope for tolkningar.

Tenkje sjølv

Det som er spesielt med SOAD er at dei, i motsetnad til andre "politiske" band, som *Rage Against the Machine*, ikkje er påtrentgande i tekstane, dei vil ikkje presse på deg kva som er "rett", dei vil heller at folk sjølv

skal tenkje ut kva som er viktig og rettferdig. Og dei gjer det med ein intelligent og merkeleg form for humor.

- Eg blir inspirert av politikk. Eg høyrde på revolusjonær musikk før all anna musikk. Det er ikkje noko vi gjekk inn for å lage, eg trur faktisk ikkje at vi meinte å oppnå noko som helst med musikken vår, vi berre gjorde det som var naturleg for oss. Og det politiske spelar ei rolle for oss.

Men ikkje alle låtane til SOAD har politiske tema. Ein av låtane på det siste albumet deira, *Toxicity* (2001), handlar om at egpersonen tar med seg hoppestokken sin (pogostick) på date for å imponere dama og alle vennane hennes med litt hopping.

Tar over rocketrona

Musikalsk sett er dei like varierte som tekstane. Det er ein miks av rap, hardcore, jazz, dødsmetall med kul vokal, blanda med folkemusikk frå midt-austen. Det er aggressivt og knallhardt, med også roleg og vakkert, ofte i samme låt med korte mellomrom. Låta *Chop Suey* er eit døme. Det startar roleg med akustisk gitar, og endar i eit helvetes bråk, med ein makalaus intensitet som slår deg i bakken.

Musikkpressa har jobba overtid for å sette dei i ein musikalsk bås, utan heilt å lykkast, men dei har adresse i samme gate som *Tool* og *Rage Against the Machine*. Og no når *Tool* har rota seg bort i avantgardistisk kunstock og vokalist Zach De La Rocha i *Rage* har slutta, kan kanskje *System of a Down* ta over rocketrona?

Viss du leitar litt på nettet finn du begge skivene til under hundringsen, og viss du leitar enno betre finn du dei sikkert gratis. Men viss du derimot liksom atte synes det er litt for bråkete når Britney Spears syng *I Love Rock & Roll* bør du kanskje styre unna.

Les meir? www.soadonline.com,
www.systemofadown.com

Forundringspakke fra DJ Shadow

Piano, trafikklyder og franske radioopptak er noen av ingrediensene i det nye heksebruket til sample-artisten DJ Shadow. I motsetning til

hans gjennombruddsalbum *Entroducing* er dette et levende, variert og spennende album. *The private press* gir deg det velkjente spøkelsesaktige soundet vi kjenner fra tidligere album, men byr også på frydefulle spennende låter med stort mangfold. Rytmisk er dette albumet noe svakere enn den DJ Shadow vi er vant til, men de overraskende vendingene i låtene og de spilloppmessige samplene, kompenserer fullt ut. Fra lange monotone elektronika-låter, til rene oppvisninger i samplingens edle kunst, til sanger med ekte instrumenter og vokal som nærmer seg visesang, må dette være å regne for et av de mest varierte og komplette dj-albummene noensinne. Er du på utkikk etter noe utenom det vanlige er dette avgjort skiva for deg.

Brage Aronsen
blirf@online.no

*Jag tog honom i kragen
å jag knåa han i magen.
Jag tog tag bakom nacken
å skalla han i backen
Han höll händerna för ballen
så jag sparka han i skallen.
Han låg dar på rygg å jag sa:*

Hur sexig er jag nu, motherfucker?

Dette er *Vagina Grande* - eit svensk feministisk jenteband - si oppskrift på kva ein skal gjere med slibrige, mannsjåvinistiske gubbar. Musikken deira er, i følge dei sjølve "ein forbanna bra miks av reggae, ska, punk, oi, latino, funk og hiphop." *Vagina Grande* spelte på kvinnekvelden under Skeive Dager i Oslo. Bandet kosa seg på scena, og me i salen hadde det dritbra. Alt var riktig. Gode tekstar, god musikk. Eg har definitivt fått meg ei ny favorittgruppe.

Sunniva Schultze Florey
xxx_1984@hotmail.com

Perfekt bløff

Lorenzos *The Faker's Lane EP*

klokker inn på ganske nøyaktig 19 minutter. 19 minutter uten et eneste overflødig sekund. Vi er blitt vant til at nye norske band presenterer overraskende bra musikk, full av teft, glød engasjement og vilje. Men jeg var ikke forberedt på at et norsk band uten "stor" platekontrakt eller et eneste "vanlig" album bak seg kunne levere en så gjennomført profesjonell plate som *The Faker's Lane EP* er blitt.

I likhet med klassisk Bowie, som det er umulig å ikke sammenligne denne platen med, så har *The Faker's Lane EP* blitt både umiddelbart lett å like, og umulig å bli lei av. Beatryggende og skremmende. Oppmuntrende og deprimerende. *The Faker's Lane* er en av de platene som tar deg med inn i en litt annen verden hver gang du lytter til den. Med sine elegante melodier og fascinerende verselinjer ("sometimes when I'm shopping I wish that i could buy/a picture of my self in Andy Warhol Style" eller "God bless the beggars/who make me feel like king") og en produksjon som har akkurat alle de lydene som skal være der, verken mer eller mindre.

Jeg kan ikke se hvordan denne EPen skulle vært bedre på noe vis. Om Lorenzo kan gjenta dette trikset på en hel plate vil de være... Ja, i det aller minste den neste store norske sensasjonen.

Marius Øfsti
marius.oefsti@sv.no

Men pønken var ikke død!

Det kristiansandsbaserte pønkbandet *Skambank*, legger ut på Norgesturnè med legendariske *Oi Polloi* fra Skottland. Begge bandene spiller beinpolitisk pønkråkk som tar til orde for antifascisme, antiimperialisme og internasjonal solidaritet. Pønkerne planlegger å spille i en rekke byer, blant annet Oslo, Sandefjord, Drammen, Tønsberg og Hønefoss. Turneen starter 2. august og varer ca en måned.

Brage Aronsen
blirf@online.no

På kant med samtiden

- There's only one reason to write more songs:
Because you're tired of the old ones.

av Adrian Førde
ssadda@online.no

Sitatet kommer fra Tom Waits. Nå kan det virke som om den karakteristiske musiker og tekstforfatteren har gått lei alt han har produsert i løpet av sin karriere – for nå i mai utgav Waits hele to nye album. Uansett er det nok mange publikummere som ikke har gått lei av hans tidligere musikk og som fortsatt beundrer hans tredve år lange karriere.

Tom Waits har ikke for vane å leve på toppen av hitlistene eller bli spilt på MTV, men har allikevel endt opp som en av musikkverdens få originaler. Han har alltid hatt et trofast publikum som har forgudet både ham og hans image. Den karakteristiske musiker har siden tidlig på 70-tallet blitt forbundet med en vill karakter som lever på sigaretter, sprit og kjappe vitser. En karakter som har noe trist, mystisk og spennende ved seg. Et image han har opparbeidet seg gjennom musikk, film og teater.

Tapernes stemme

Tom Waits gjennombrudd kom paradoksal nok da *The Eagles* spilte inn en versjon av en låt fra hans debutalbum. Da var disse to artistene på samme plateselskap, men samtidig på to musikalsk forskjellige planeter. Mens *The Eagles* hadde hatt et stort kommersielt gjennombrudd med vokalharmoni rock, jobbet Waits med å skape spesielle musikalske stemninger som skulle passe til hans skildringer av scenarioer fra storbylivets baksider. Han etterlignet stemmene til de skjebner han som tekstforfatter hadde skapt – som ofte var det amerikanske samfunns tapere, som gamblere, alkoholikere og slitne pros-

tituerte.

På starten av 80-tallet ble Waits gift, fikk nytt plateselskap og ny lyd. Da han ga ut albumet *Swordfishtrombones* i 1983, hadde han skapt det han selv kalte "skrangleorkesteret". Ved hjelp av utradisjonelle instrumenter (trørgel, sag, trekkspill, sekkepiper og så videre) gode rytmer og egne tekniske løsninger klarte han for alvor å skape sin egen karakteristiske sound – hvor musikken ofte har blitt sammenlignet med et maskineri. Både denne sounden og Waits utviklet seg frem mot 90-tallet og ble hardere og tøffere, men samtidig blandet han dette mesterlig med det sentimentale.

Sin egen herre

I løpet av karrieren har han aldri fulgt tidens ånd og trender, men hele tiden skapt og fulgt sitt eget tidløse løp. Når alle brukte synthesizere, blåste han til på sitt gamle munnsspill.

Dette gjelder også på hans to siste album - *Alice* og *Blood Money* - som på ingen måte står i stil med samtiden. Begge utgivelsene er gode album som bekrefter Waits image gjennom den sørgmodige og drømmende stemningen.

FOTO: ANTON CORBIJN

Becca sitter på kanten av sofan .
det eneste møblet som er igjen i leiligheten.
jeg har hatt garasjesalg. jeg har solgt alt jeg eier. og alt hun eier. jeg har ingen rett til det
men det gjør ingenting. det gjør ingenting .
det var skrot . ting jeg ikke trenger. og søppel hun ikke burde hatt .
jeg gjør deg og meg en tjeneste. nå kan du gå. om du vil. ingenting kommer til å bli
igjen etter oss. jeg har solgt alt du ville samle og beskytte. jeg har solgt alle bevis på at
du har mislyktes.
du har ikke fått noenting til å gro. du kan dra. vi har ikke engang nøkler til leiligheten.
familien som skal bo her kommer snart.
becca blir sittende og ser på veggen bak meg
det er ingen penger i banken. det har aldri vært det og det kommer aldri til å bli det.
men det var monster i alle skapene og under senga. så jeg solgte dem til noen som
trenger selskapet. som trenger noen å være redd for og spille kort med og nå er
monstrene borte
jeg sier ikke at det er en ny start .
det kunne det ha vært men det er det altså ikke.
Becca spacer ut. alt hun ser på ser jeg. noe svart. det dunker i tinnigene og i hårfestet.
jeg er en blodbank. jeg har et problem. Becca snakker. jeg vil ikke ha noe nytt. få det til
å vare.
Becca har hvite tights. tights verdens 8 underverk og styggeste klesplagg på jorden. hun
ser ut som David Bowie i the labyrinth hun mangler bare en halvmeter blond hockey for å
passe perfekt inn som den onde goblin kongen.
men det må sies at jeg har aldri sett noen med hvite tights andre enn david bowie som
har sett bra ut i det. jeg veit da faen hva jeg skal gjøre.
kan gjette meg til hva hun vil at jeg skal si.
men jeg angrer ikke på at jeg ikke ønsker å begraves levende.
jeg nekter. å stå om 20 år med penger hus og et følelsesliv i ruiner når hun drar og tar
med seg hunden.
jeg får det til å vare. øyeblikket.
hun puster ikke gjennom meg lengre. det er som å se en sugemalle våkne utafor akvariet
om 20 år når jeg hverken har hus eller penger. men et følelsesliv. i ruiner. allikevel. da
vet jeg
faen hva jeg skal gjøre. da heller.

Resirkulér kapitalismen!

av Kenneth Fuglemsmo (tegninger) og Jørgen Strickert (tekst)

Da politiet fikk nyss om at Verdensbanken skulle holde et møte i Oslo sist juni, ble de meget forferdet. De hadde sett hvordan maskerte pøbler vandaliserte Gøteborg, og var skråsikre på at noe tilsvarende var i vente. For å sikre seg et overtak i gateslaget gikk de til innkjøp av verneutstyr til 15 millioner kroner. Men Oslo 2002 ble en kjempenedtur for konstablene - ikke så mye som en neve singel ble kastet, og det stilige utstyret kom aldri til nytte. Hvor skal vi gjøre av alt dette søppelet under sosialismen? Her følger noen forslag til fornuftig resirkulering av en rekke pent brukte antiterror effekter.

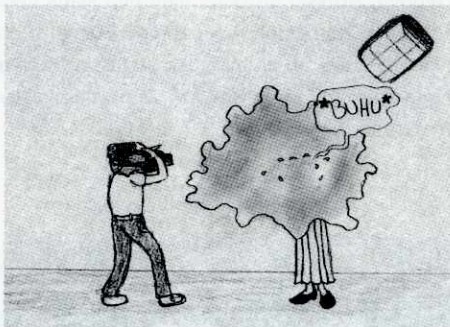
Politiets spesialimporterte pansrede biler kom aldri helt til sin rett i Oslo. Under sosialismen kan kjøretøyene gis i gave til Den Norske Turistforening som kan bruke dem til å tuppe tyske bobiler av veien sommers tid.

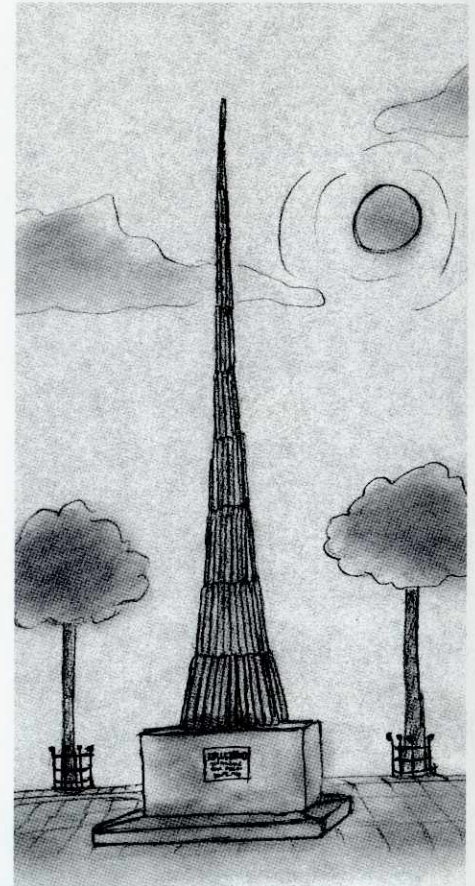
Politiets nyinnkjøpte hester og hunder kan vi slippe løs på Dovre. På den måten kan vi endelig få Norges første prairie.

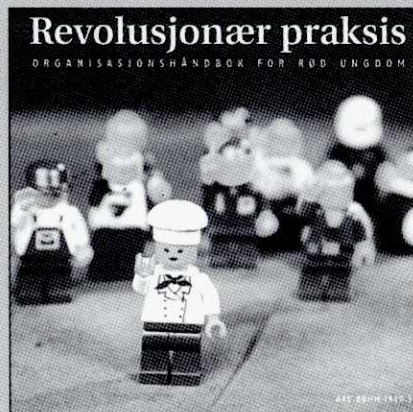
For å hankses med de voldelige massene i Oslo, skaffet politiet seg en mengde enorme containere. Når det endelig blir sosialisme, kan disse få en ny vår som moderne og funksjonelle studentboliger på Grünerløkka.

All tåregassen som ble innkjøpt kan overlates til Norsk Filmutvikling. Under sosialismen blir det dermed kanskje mulig å oppleve Liv Ullmann troverdig lei seg på film.

En mengde langkøller ble hentet til Oslo i anledning opptøyene, men kom aldri særlig til nytte - all den tid opptøyene lot vente på seg. Under sosialismen kan vi for eksempel stable dem oppå hverandre, og dermed skape verdens høyeste langkølletårn. Ikke så veldig nyttig, muligens, men vi skal jo ha det litt moro under sosialismen også.

Are Bøhm (red.):
REVOLUSJONÆR PRAKSIS
Rød Ungdom/Rebell. 122 s. Hft.
Pris 50,-. Abonnementpris 40,-

0201

Marijke Berdahl og Eivin Winsvold (red.):
NÅR JORDAS TRELLER REISER SEG
Rebell. 36 s. Hft.
Pris 20,-. Abonnementpris 10,-

0202

Abonnér! Som abonnent på Rebell får du ikke bare seks - 6 - tjukke utgaver av landets rødeste ungdomsmagasin fritt tilsendt annahver måned.

Revolusjonen har fått bruksanvisning

Utgivelsen av *Revolusjonær praksis* er et resultat at en diskusjonsbevegelse som fant sted i Rød Ungdom rundt årtusenskiftet. Håndboka tar sikte på å oppsummere den kollektive kunnskapen om revolusjonær organisering. Boka inneholder kapitler om Metode, reform og revolusjon, organisering og mobilitet, og er gjennomillustrert av Tor Gustad. I tillegg bidrar blant andre Kjersti Ericsson og Jorun Gulbrandsen med tekster om ledelse.

Det å være revolusjonær er ikke først og fremst et spørsmål om hva du mener. Det er et spørsmål om hva du gjør. Forhåpentligvis kan erfaringene og kunnskapen som er samlet i Revolusjonær praksis bidra til å styrke den revolusjonære kampkrafta, både i og utafor Rød Ungdom. Disse erfaringene har ingen større verdi hvis ingen diskuterer dem og gjør bruk av dem i praksis. Denne boka er et bidrag. Du kan bidra med det lille ekstra.

ARE BØHM

En sosialistisk verden er mulig!

Når jordas treller reiser seg er et spesialnummer av Rebell med fokus på Brasil og Verdens sosiale forum i Porto Allegre. Slagordet "En annen verden er mulig" har gitt gjenklang blant folk verden over - i Seattle, Davos, Washington, Melbourne, Praha, Seoul, Nice, Göteborg, Genova, Brussel og Oslo. Men hva slags verden?

Du kan lese blant annet **Berge Furre:** Globaliser kampen, globaliser vona, **Marte Qvenlid:** Mortstandskamp på indiansk vis, **Bendik Wold:** Etter Seattle, **Marijke Berdahl:** Å skape sin egen framtid, **Line Hegna:** Den virkelige solidariteten, **Eivin Winsvold:** Sosialisme under Sydkorset og mye mer.

Ja, jeg vil abonnere på **REBELL** (150,- for seks nummer).

I tillegg vil jeg bestille:

Tittel	Art.nr.	Pris
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

Navn

Adresse

Postnummer

Sted

Telefon

E-post

Send slippen til Rebell, Boks 4319 Hospitalsløkkan, 7417 Trondheim

Du får også muligheten til å kjøpe progressiv litteratur til irrasjonelle priser. Send inn slippen på side 50 i dag! Velkommen til **Rebell**.

Björks lille rosa

Feminismen bør være en kamp for at ordet "kvinne" ikke skal bety noe mer enn sin definisjon, "et menneske med bryster og skjede". Da vil ikke ordet lenger forme våre liv slik det gjør i dag. Dette er mitt forslag til en ny feministisk kurs; en feminisme uten Kvinnen.

NINA BJÖRK

Under det rosa teppet kom som bestilt til den nye feministiske bølgen sist på 90-tallet, og er allerede en moderne klassiker. Björk hevder som Simon de Beavoir: "Man er ikke født som kvinne – man blir det", og mener de såkalte kvinneverdiene er kulturskapte.

Nina Björk:
UNDER DET ROSA TEPPET
Gyldendal. 236 s. Hft.
Pris 149,-. Abonnentpris 50,-
9806

Søstre, kamerater!

Kjersti Ericsson er professor i kriminologi ved Universitetet i Oslo. Hun har skrevet fagbøker, politiske artikler, diktsamlinger og romaner. *Søstre, kamerater!* kom første gang ut i 1987, mens Ericsson var leder i AKP. Siden har boka vært standardverket for revolusjonære feministar.

Kvinner trenger et målbevisst raseri. Og jorda trenger kvinnes målbevisste raseri. Jeg håper denne boka kan bidra til å skape litt mer raseri og litt mer målbevissthet.

KJERSTI ERICSSON

Kjersti Ericsson:
SØSTRE, KAMERATER!
Røde Fane. 221 s. Hft.
Pris 198,-. Abonnentpris 100,-
9909

Om sex og sånn

Det er over 20 år siden loven om sjølbestemt abort ble vedtatt i Norge. Etter så mange år med rett til å bestemme over egen kropp, egen helse, eget liv og egen seksualitet, tar de fleste unge jenter denne retten som en selvfølge. Men selv om abortloven fortsatt har stor oppslutning, kommer det stadig nye forsøk på å uthule loven og påføre jenter skam og skyldfølelse.

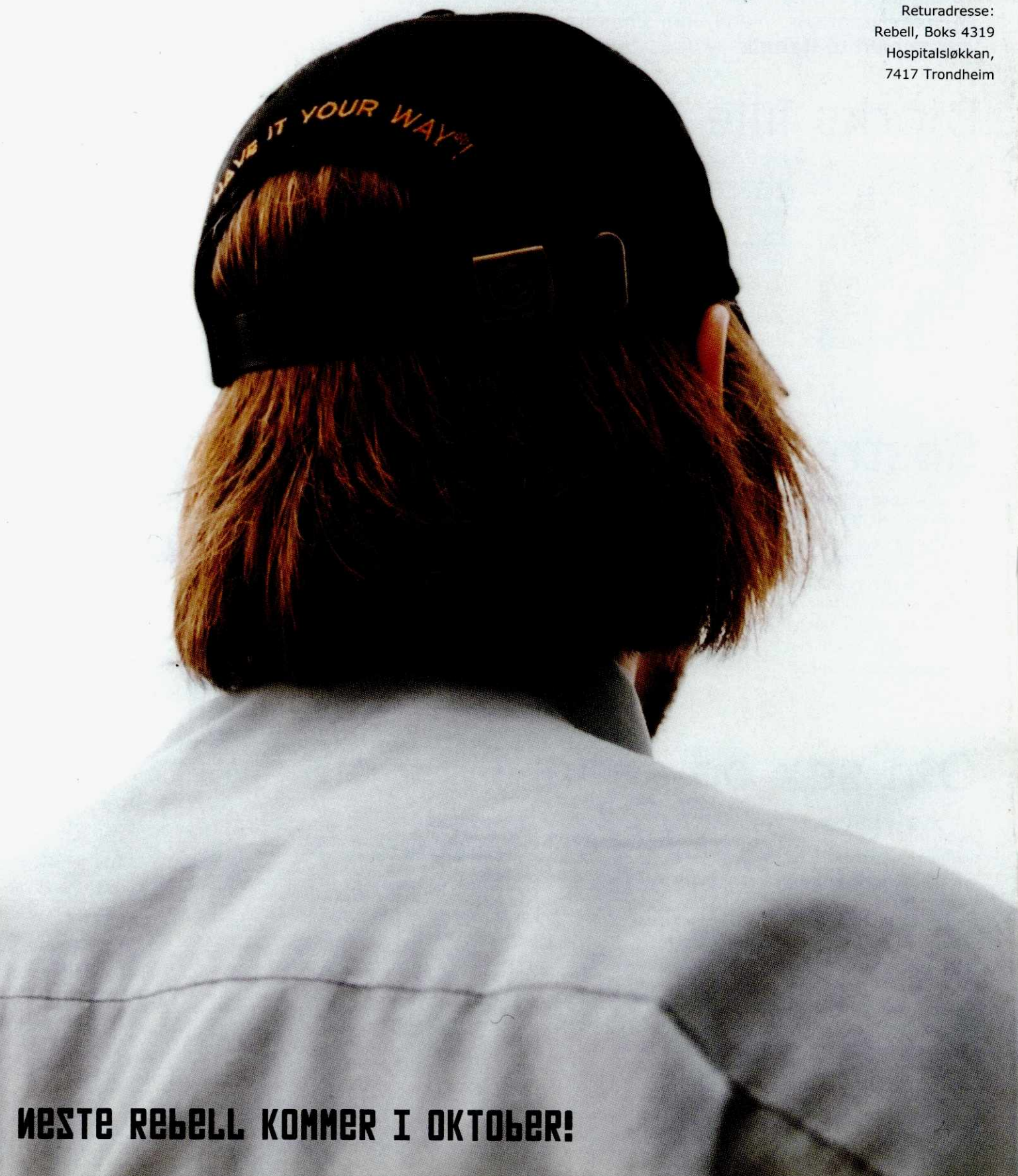
Slippe glede og kjærlighet løs er en spesialutgave av Rebell fra 1999, utgitt med støtte fra Statens helsetilsyn og Helse- og sosialdepartementet. Her finner du ikke bare tekster om abort og abortkamp, men også om kjønnsroller, utseendetyranni, porno og homsekamp. Alt dette handler om vår seksualitet og om vår rett til å bestemme over vår egen kropp.

Eivind Volder Rutle (red.):
SLIPP GLEDE OG KJÆRLIGHET LØS
Rebell. 40 s. Hft.
Pris 20,-. Abonnentpris 10,-
9900

b-blAD

Returadresse:
Rebell, Boks 4319
Hospitalsløkkan,
7417 Trondheim

NESTE REBELL KOMMER I OKTOBER!